

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA

EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Financování výstavby kanalizace v dobrovolném svazku obcí

Financing of the Sewerage Construction in a Voluntary Association of Municipalities

Student:

Markéta Štívořová

Vedoucí bakalářské práce:

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.

Šumperk 2014

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra veřejné ekonomiky

Zadání bakalářské práce

Student: **Markéta Štívořá**
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202R055 Veřejná ekonomika a správa
Specializace: 01 Veřejná ekonomika a správa
Téma: **Financování výstavby kanalizace v dobrovolném svazku obcí**
Financing of the Sewerage Construction in a Voluntary Association of Municipalities

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Pravidla hospodaření obcí
 3. Analýza hospodaření obcí
 4. Návrh financování výstavby kanalizace dobrovolným svazkem obcí
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

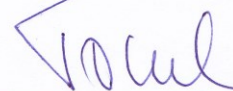
BAJER, Petr a Jiří MATYÁŠ. *Praktický průvodce dotacemi z fondů Evropské unie*. Brno: Eurospolečnosti, 2009. ISBN 978-80-254-4017-9.
JANEČKOVÁ, Lidmila a Miroslava VAŠTÍKOVÁ. *Marketing měst a obcí*. Praha: Grada Publishing, 1999. ISBN 80-7169-750-8.
PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011. ISBN 978-80-7357-614-1.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Petr Tománek, CSc.**

Datum zadání: 22.11.2013

Datum odevzdání: 09.05.2014

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

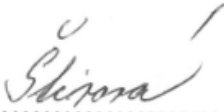

prof. Dr. Ing. Dana Dluhořová
děkanka fakulty

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem celou práci vypracovala samostatně, včetně příloh.

V Šumperku dne: 15. 7. 2014

.....
Markéta Štívořová

Obsah

1 ÚVOD	5
2 PRAVIDLA HOSPODAŘENÍ OBCÍ	6
2.1 Obce	6
2.1.1. Postavení obcí	6
2.1.2 Orgány obce	8
2.1.3 Hospodaření obcí	10
2.2 Dobrovolný svazek obcí	15
3 ANALÝZA HOSPODAŘENÍ OBCÍ	20
3.1 Dobrovolný svazek obcí „Povodí Loučka“	20
3.2 Hospodaření obcí dobrovolného svazku obcí povodí Loučka	23
3.2.1 Formy dotací	23
3.2.2 Hospodaření obce Hradišín	26
3.2.3 Hospodaření obce Dlouhomilov	28
3.2.4 Hospodaření obce Leština	29
3.2.5 Hospodaření obce Lesnice	31
3.2.6 Hospodaření obce Brníčko	32
3.3 Hospodaření dobrovolného svazku obcí „Povodí Loučka“	34
4 NÁVRH FINANCOVÁNÍ VÝSTAVBY KANALIZACE DOBROVOLNÝM SVAZKEM OBCÍ	37
4.1 Možné zdroje financování projektu	38
4.2 Alternativy financování výstavby	39
4.3 Financování projektu	40
5 ZÁVĚR	44
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	46
SEZNAM ZKRATEK	48
PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	49
SEZNAM PŘÍLOH	50

1 ÚVOD

Životní prostředí a jeho ochrana by měla být jedna z hlavních priorit hospodaření, ať už pro jednotlivé podnikatele, obce nebo pro každého obyvatele. Již v zákoně o životním prostředí je životní prostředí definováno jako vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů včetně člověka a je předpokladem jejich dalšího vývoje.¹

Výstavba kanalizace je jedním z důležitých nástrojů při realizaci těchto podmínek, kdy obyvatelé daného svazku obcí budou moci svým přičiněním pomoci ke zlepšení životního prostředí v dané lokalitě a to především tím, že splaškové vody nebudou končit v potocích. Pro obyvatele, kteří poctivě vyvážejí jímky a přijde je to ročně až na tisíce korun, je to výrazná finanční úleva a pro ty, kteří vypouštějí odpadní vody volně do přírody je to naopak finanční zátěž.

Bakalářská práce je zaměřena na problematiku hospodaření malých obcí, které samy nejsou schopny takovouto výstavbu zafinancovat a bez pomoci sdružování, úvěrů nebo evropských dotací by nemohla vzniknout např. kanalizace. Pro tyto obce je to „stavba století“, nejdražší investice jakou kdy obce pamatují, ale právě jako svazek obcí, chtěly využít poslední možnost, jak tuto kanalizaci vybudovat právě pomocí evropských dotací, bez ní by jim totiž v brzké době hrozily vysoké pokuty za znečišťování životního prostředí.

Tématem bakalářské práce je Financování výstavby kanalizace v dobrovolném svazku obcí.

Cílem práce je návrh financování této stavby realizované dobrovolným svazkem obcí Povodí Loučka, a zjištění jaké dopady bude mít tato výstavba na hospodaření obcí a jejich následné zadlužení.

Práce je rozdělena do 5 kapitol. První kapitola je úvod. V druhé kapitole jsou popsány obce, jejich právní východiska, orgány obcí, hospodaření obcí a také dobrovolný svazek obcí jako jedna z forem sdružování obcí. Je zde popsána legislativní úprava dobrovolných svazků, jejich vznik, obecný popis a zánik.

Ve třetí kapitole je již charakterizován svazek obcí Povodí Loučka. V této praktické části je provedena analýza hospodaření v minulých letech a dále analýza hospodaření jednotlivých členských obcí svazku.

Ve čtvrté kapitole je proveden návrh financování výstavby kanalizace, možné zdroje financování projektu a dále alternativy financování této výstavby.

V páté kapitole je závěr, v němž je provedeno zhodnocení zjištěných výsledků.

¹ Zákon č.17/ 1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů.

2 PRAVIDLA HOSPODAŘENÍ OBCÍ

Tématem této kapitoly bude vysvětlení pojmu obec, všeobecná a právní charakteristika obce, dále její rozdělení na samostatnou a přenesenou působnost a v neposlední řadě její pravidla při hospodaření, ať už s majetkem nebo s financemi. Je nezbytné zmínit i orgány obce, na kterých především hospodaření závisí. Tato fakta jsou důležitou součástí problematiky svazků obcí.

2.1 Obce

Obce jsou základní samosprávná území občanů, které tvoří územní celky, jež jsou vymezeny hranicemi území obcí. Jsou veřejnoprávními korporacemi, mají vlastní majetek a právní subjektivitu

Jejich správa je nejdůležitějším článkem, pomocí kterého jsou obyvatelům poskytovány veřejné služby, bydlení, sociální služby a většina vzdělávacích služeb. Obecní a městské úřady jsou představitelé demokracie a jsou taktéž pověřenými orgány státní správy, které realizují různé zájmy svých obyvatel. Služby měst a obcí se velice prolínají a zároveň jsou na sebe závislé, například mezi bydlením a sociálními službami nebo vzdělání a provozování knihovny.²

2.1.1. Postavení obcí

Nejdůležitějším zákonem, který se zabývá obcemi a od něhož se odvíjí i další působnost obce je zákon 128/2000 Sb. o obcích. Tento zákon byl o d roku 2000 již několikrát novelizován a díky aktivitě Svazu měst a obcí ČR proběhla jeho největší novelizace v roce 2006, která přinesla především návrat historie v hierarchii obcí, návrat městysů, změny ve způsoby odměňování a v kontrole a dozoru nad obcemi.

Za obec je považována nejen obec jako taková, ale také město, městys a statutární město. Jejich specifika dále upravují jednotlivé paragrafy v zákoně o obcích. Hlavní město Praha se řídí vlastním zákonem a také jednotlivé kraje mají svou právní úpravu.

Česká republika se řadí mezi státy typu parlamentní demokracie. Demokratické jsou takové státy, ve kterých si občané sami rozhodují o politickém zastoupení v pravidelných volbách, které se konají tajným hlasováním a to na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva. V demokratickém zřízení se státní moc nekoncentruje v jediném subjektu, nýbrž je nezbytnou podmínkou dělba moci. Tyto se dělí na moc zákonodárnou, výkonnou a soudní. Česká republika je také právním státem, což znamená, že musí dodržovat zákony

² JANEČKOVÁ, Lidmila a Miroslava VAŠTÍKOVÁ, Marketing měst a obcí. Praha: Grada Publishing, 1999. ISBN 80-7169-750-8

i další předpisy, které sama vydala a zároveň garantuje základní lidská práva a svobodu svým občanům.

Základní znaky právního postavení obce

Podle Ústavy ČR³ je obec základním územním samosprávným celkem, tvoří jedno území, které je vymezeno hranicemi⁴.

Každá část území České republiky je pak součástí území některé obce, pokud nestanoví zákon jinak. Obec může vzniknout buď sloučením dvou obcí, nebo naopak rozdělením části obce⁵. Dvě či více obcí se slučují na základě dohody. Pokud vzniká nová obec oddělením od dosavadní obce, je potřeba vyhlásit místní referendum za podmínky, že obec má samostatné katastrální území, tvoří souvislý celek a má alespoň 1000 občanů.

Občany obce jsou fyzické osoby, které jsou státními občany České republiky a mají v obci trvalý pobyt⁶. Každý občan obce, který dovršil 18 let má vymezené postavení, které mu zaručuje aktivní možnost podílení se na samosprávě vlastním přístupem⁷. Kromě práva volit a být volen, má také právo hlasovat v místním referendu. Cizinci starší 18 let mohou tohoto práva nabýt za předpokladu, že jsou v obci hlášeni k trvalému pobytu.

Právo na samostatnou působnost mají obce zaručené Ústavou ČR. Stát může do této samosprávy zasahovat pouze v případě, že to vyžaduje ochrana zákona a to pouze v zákonem stanovených mezích⁸. Hlavním právem, vyplývajícím ze samostatné působnosti, je právo na vlastní majetek obce a na hospodaření podle vlastního rozpočtu⁹. Pravomoc v rozsahu samostatné působnosti obce připadá zastupitelstvu obce. Do této působnosti spadají všechny záležitosti, které jsou v zájmu obce a jejích občanů. Obce v samostatné působnosti mohou schvalovat program rozvoje obce, schvalovat rozpočet a závěrečný účet obce, zřizovat a rušit příspěvkové organizace a schvalovat jejich zřizovací listiny, rozhodovat o vyhlášení místního referenda, zřizovat a rušit výbory obce, zřizovat a rušit obecní policii, rozhodovat o spolupráci s jinými obcemi a o formě této spolupráce, rozhodovat o názvech ulic a částích obce a další věci, které si vyhradí v souladu se zákonem o obcích. Obec je veřejnoprávní korporací, což je subjekt veřejného práva, kterému byla svěřena moc plnit úkoly ve veřejné správě samostatně. Obec při výkonu veřejné správy vystupuje vůči ostatním fyzickým i právnickým osobám jako vykonavatel, tedy ukládá povinnosti, zakazuje a přikazuje, a to pomocí různých nástrojů, jako

³ čl. 99 a 100 ústavního zákona č.1/1993 Sb., Ústava České republiky

⁴ § 1 zákona o obcích

⁵ § 19 až 26 zákona o obcích

⁶ Pozbývání a nabývání státního občanství upravuje zákon č. 40/1993 Sb. Vznik a zánik trvalého pobytu zákon č. 133/2000Sb.

⁷ § 16 odst. 4 Ústavy ČR

⁸ čl. 101 odst. 3 Ústava ČR

⁹ čl. 101 odst. 3 Ústavy ČR

jsou například obecně závazná vyhláška obce nebo různá správní rozhodnutí. Mimo to však obec může vstupovat do soukromoprávních vztahů, kde je postavení stejné jako u jiných subjektů. Jsou to například smluvní vztahy – nájemní, kupní smlouvy apod. Samostatnou působnost vymezuje především zákon o obcích, ale protože je velmi složité stanovit co je v zájmu obce, upřesňují rozsah samostatné působnosti i jiné zákony¹⁰.

Přenesenou působností rozumíme výkon státní správy, kterou stát v určitém rozsahu přenesl (delegoval) na obce. K výkonu v přenesené působnosti dostávají obce příspěvky, které však většinou nepokryjí skutečné náklady. V přenesené působnosti mohou obce vydávat nařízení, správní rozhodnutí a přitom se řídí zákony a jinými předpisy. Orgány obce vykonávají tuto činnost jménem státu a plní jeho úkoly. Přenesenou působnost vykonává obecní úřad a jeho zvláštní orgány jako jsou odbory, matrika, stavební úřad, přestupková komise aj.

Po reformě veřejné správy se u nás rozlišují tři typy obcí a to podle toho, jak velký rozsah výkonu státní správy byl na ně přenesen:

- *základní rozsah přenesené působnosti* - obec, obec s matričním úřadem, obec se stavebním úřadem - obec I. stupně – území obce je zároveň také správním obvodem,
- *rozsah pověřeného obecního úřadu*¹¹ - obec II. stupně – pověřený obecní úřad vykonává vedle přenesené působnosti základního rozsahu další, ve svěřeném rozsahu přenesenou působnost ve správním obvodu určenou prováděcím právním předpisem,
- *rozsah úřadu obce s rozšířenou působností*¹² - obec III. typu – větší města s velkým správním obvodem, která vykonávají vedle rozsahu stupně I. a II. další činnosti přidělené prováděcím předpisem.

Do prvního stupně spadá všech 6 246 obcí v České republice, z nichž 1 230 obcí je pouze s matričním úřadem a 618 obcí se stavebním úřadem. Do druhého stupně patří 388 obcí s pověřeným úřadem a do třetího stupně je zařazeno pouze 205 obcí s rozšířenou působností.

2.1.2 Orgány obce

Vrcholným orgánem obce je zastupitelstvo, jehož výsadní postavení je zakotveno v Ústavě ČR. Výkonným orgánem je rada obce. Starosta, který stojí v čele obecního úřadu a reprezentuje obec navenek.

a) *Zastupitelstvo obce* je voleným orgánem. Počet členů zastupitelstva je odvozený od počtu obyvatel dané obce a velikosti územního obvodu, což je znázorněno

¹⁰ Např.: zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech

¹¹ § 64 zákona o obcích

¹² § 66 zákona o obcích

v tab. 2.1. Zastupitelstvo rozhoduje ve všech samosprávných záležitostech, tudíž má rozhodující rozhodovací pravomoci, kromě těch, které patří do pravomoci vyššího územního samosprávného celku jako je kraj. Pro usnesení platí princip nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva. Jednání zastupitelstva obce jsou ze zákona veřejná, zastupitelstvo vydává jednací řád a členové zastupitelstva volí starostu a členy rady obce. Zastupitelstvo obce v rámci samostatné působnosti vydává obecně závazné vyhlášky obce, dále rozhoduje a schvaluje zejména rozpočet obce, závěrečný účet, poskytování půjček, dotací nebo darů, zřizování nebo rušení příspěvkových organizací, zastavení majetku obce apod.

Tab. 2.1 Počet členů obecních zastupitelstev

Počet obyvatel obce	Počet členů zastupitelstva
do 500 obyvatel	5 až 9
od 501 do 3000	7 až 15
od 3001 do 10 000	11 až 25
od 10 001 do 50 000	15 až 35
od 50 001 do 150 000	25 až 45
nad 150 000	35 až 55

Zdroj: Zákon č. 128/200 Sb., o obcích ve znění pozdějších předpisů. Vlastní zpracování.

b) Rada obce je výkonným orgánem obce, v samostatné působnosti podléhá zastupitelstvu obce, v přenesené působnosti se rozhoduje dle zákona. Jednání rady obce jsou neveřejná a usnášeníschopná je tehdy, pokud je přítomna nadpoloviční většina všech jejích členů. Počet členů rady obce je vždy lichý (5 – 11 členů), přičemž nesmí přesahovat jednu třetinu počtu členů zastupitelstva. Rada obce není zvolena, pokud má zastupitelstvo méně než 15 členů. Rada obce vydává nařízení obce, zabezpečuje hospodaření obce dle schváleného rozpočtu, provádí rozpočtová opatření, připravuje návrhy pro jednání zastupitelstva a zabezpečuje plnění jeho usnesení, zřizuje komise a odbory obecního úřadu apod.

c) Starosta obce je v ČR nejvyšší představitel místní samosprávy, vykonává obecní správu a zastupuje obec navenek. Pokud není v obci zřízena funkce tajemníka, kontroluje a řídí všechny ostatní pracovníky obecního úřadu. Je odpovědný zastupitelstvu obce. Ve své funkci zůstává až do zvolení nového starosty. K jeho pravomocím patří např. svolávání zastupitelstva obce, řídí schůze rady obce, jmenuje a odvolává tajemníka obecního úřadu se souhlasem ředitele krajského úřadu, plní úkoly zaměstnavatele, odpovídá za informovanost občanů o činnosti obce apod.

d) *obecní úřad* tvoří starosta, místostarostové, tajemník a zaměstnanci. Vykonává administrativní činnost, která souvisí se samosprávou i přenesenou působností obce. V čele obecního úřadu stojí starosta, který jej řídí, a pomáhají mu jeho zástupci. V samostatné působnosti plní obecní úřad úkoly, které mu byly uloženy zastupitelstvem nebo radou obce a pomáhá zřízeným komisím a výborům v jejich činnosti. V přenesené působnosti stanovené zvláštními zákony vykonává činnosti například v oblasti dopravy, školství nebo stavebního odboru. Obecní úřad je členěn na odbory a oddělení, které jsou zřízeny radou obce jako její výkonné orgány.

Poradní a kontrolní orgány obce

Zastupitelstvo a rada obce ve své samostatné působnosti zřizují výbory a komise, které jsou pro jejich činnost důležité a pomáhají jim v jejich činnosti.

Výbory¹³ jsou iniciativní a kontrolní orgány zastupitelstva obce. Povinně musí být zřízeny:

- *Finanční výbor*, který dohlíží nad hospodařením s majetkem obce a finančními prostředky s nimi spojenými a plní další úkoly, kterými jej pověří zastupitelstvo.

- *Kontrolní výbor*, který kontroluje dodržování právních předpisů při plnění usnesení zastupitelstva a rady obce.

- *Výbor pro národnostní menšiny* musí být zřízen v případě, že se v územním obvodu obce při posledním sčítání lidu hlásilo více než 10 % obyvatel k jiné národnosti než české.

- **Komise**, jsou poradní orgány rady obce, pokud fungují v samostatné působnosti obce, mohou předkládat návrhy a jsou taktéž výkonnými orgány, pokud fungují v přenesené působnosti obce na daném úseku, jsou odpovědný starostovi. Počet členů komisí stanovuje rada obce.

2.1.3 Hospodaření obcí

Hospodaření obcí upravuje zákon č. 128/200 Sb., o obcích. Obce sestavuje dle zákona roční rozpočet (finanční plán), který má zachycovat plánované příjmy a výdaje a sestavuje se vždy jako vyrovnaný. Pokud obec plánovaný rozpočet neschválí do konce roku, hospodaří podle rozpočtového provizoria.

Územní rozpočet a další mimorozpočtové zpravidla účelové fondy mají důležitou funkci při plnění úkolů na jednotlivých vládních úrovních, tedy i územní samosprávy. Rozpočet územní samosprávy je důležitou součástí v soustavě veřejných rozpočtů.

¹³ Počet členů výboru je vždy lichý, předsedou výboru je člen zastupitelstva a plní úkoly, kterými jej pověřilo zastupitelstvo

Z hlediska finančního systému na úrovni územní samosprávy je nejdůležitější právě její územní rozpočet, tedy rozpočet obce. Hospodaření obcí podle ročního rozpočtu je povinné ze zákona v každé zemi.

V praxi je zásadní rozhodnutí o optimálním přiřazení a rozdělení příjmů, zejména daňových, rozhodnutí o kompetencích, odpovědnosti o financování potřeb apod. Optimální rozdělení a přiřazení příjmů a výdajů územním rozpočtům značně ovlivňuje míru samofinancování, což znamená míru, do jaké může obec financovat své výdaje související se zabezpečením různých veřejných statků i míru finanční soběstačnosti, která je dána poměrem vlastních příjmů k celkovým příjmům rozpočtu obce. Vyjadřuje se v procentech.

Rozpočtové období je v ČR shodné s rozpočtovým obdobím celé rozpočtové soustavy. Většinou se kryje s kalendářním rokem a trvá taktéž 1 rok.

Každý územní rozpočet plní tyto tři hlavní funkce:

-*Alokační* - ta je na této úrovni nejdůležitější a často rozhodující. Právě umístění finančních prostředků v územním rozpočtu je zásadní pro plnění finančního plánu a pro financování různých potřeb v regionálním nebo lokálním veřejném sektoru.

-*Redistribuční* - tato funkce se spíše využívá na úrovni vyššího stupně územní samosprávy. Cílem této funkce je zmírnit nerovnosti jak mezi jednotlivými občany, tak na úrovni vyššího stupně územní samosprávy mezi jednotlivé obce, oblasti.

-*Stabilizační* – využití této funkce je také omezené. Stabilizační funkce je nejvíce využito při plánování, sestavování a plnění státního rozpočtu.

Rozpočtová skladba představuje třídící hledisko, pomocí něhož lze hodnotit a srovnávat územní rozpočty jednotlivých územních celků v jednotlivých letech. Je využívána zejména ve výkazu pro hodnocení plnění rozpočtů územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionální rad, kterým se sleduje hospodaření všech celků každý měsíc. Příjmy a výdaje územních rozpočtů se třídí podle rozpočtové skladby, která třídí finanční operace za čtyř základních hledisek.

Hledisko odpovědnostní není u územních rozpočtů povinně uplatňováno a ÚSC nemusí jednotlivé kapitoly používat, ale mohou si je libovolně zvolit. Toto hledisko je povinné pro třídění příjmů a výdajů ve státním rozpočtu a jeho jednotkami jsou kapitoly.

Druhovému hledisku třídí finanční operace na příjmy, výdaje a financování. Druhovému třídění používá 8 tříd, přičemž sedmá se nepoužívá. **Příjmy** představují veškeré nenávratně inkasované prostředky (mimo výpůjčky, půjčky) a jsou řazeny do 1., 2., 3., a 4. třídy. **Výdaje** představují veškeré nenávratně poskytnuté prostředky (mimo splátky úvěrů, půjček) a jsou zahrnuty v 5. a 6. třídě. **Financování**, je uváděno v 8. třídě a zahrnuje operace, jako jsou

výpůjčky peněžních prostředků, splátky jistiny půjček apod. Třídy jsou dále děleny na seskupení, podskupení a položky. Pro hodnocení rozpočtu platí základní rovnice rozpočtové skladby, která je ve tvaru:

Příjmy – Výdaje = přebytek (+)/ schodek (-) = financování (-) / (+).

Odvětvové hledisko třídí příjmy a výdaje podle odvětví do šesti skupin, které se dělí na oddíly, pododdíly a paragrafy, což jsou nejpodrobnější, čtyřmístné kódy.

Konsolidační hledisko je spojeno s tzv. KONSOLIDACÍ ROZPOČTŮ. Konsolidací rozpočtů se nemění jejich výsledná bilance, ale jejich objem se na příjmové straně a výdajové straně snižuje o stejnou částku. Provedení konsolidace rozpočtů souvisí s otázkou existence vztahů mezi jednotlivými veřejnými rozpočty, kdy chceme veřejný rozpočet souhrnně hodnotit jako celek, ale zároveň chceme eliminovat vzniklé vztahy mezi těmito rozpočty (např. když jeden rozpočet poskytne dotaci jinému rozpočtu). Proto se provádí konsolidace, kdy se vylučují tyto více násobně prováděné operace s jedněmi prostředky v rámci soustavy veřejných rozpočtů.

Co se týče rozpočtové skladby, měla by být systematická, jednotná a přehledná a měla by umožňovat zabezpečení jednotnosti a přehlednosti rozpočtů i mimorozpočtových fondů v rozpočtové soustavě, analyzovat příjmy a výdaje, sumarizovat příjmy a výdaje za celou rozpočtovou soustavu s využitím tzv. konsolidace, která má eliminovat případné riziko načítání několikanásobné operace, třídění příjmů a výdajů na návratné a nenávratné a zajistit potřebné informace a jejich využití. Součástí finančního systému na úrovni územní samosprávy jsou mimo jiné i další decentralizované mimorozpočtové peněžní fondy, účelové i neúčelové. Častěji jsou vytvářeny právě ty účelové, které jsou součástí finančního systému samosprávy, pokud jejich využití umožňují pravidla hospodaření, nebo jsou zřizovány na základě rozhodnutí voleného orgánu samosprávy, nebo hospodaří s veřejnými prostředky anebo mají finanční vztahy k územnímu rozpočtu. U těchto fondů se uplatňuje přísná účelovost, což znamená, že jejich použití je na předem stanovené druhy potřeb.

Příjmy a výdaje územního rozpočtu se rozdělují na běžnou a kapitálovou část rozpočtu. Běžná část rozpočtu je bilance běžných příjmů a běžných výdajů, které se ve většině případů každoročně opakují. Dají se plánovat a vztahují se k rozpočtovému roku. Některé běžné příjmy jsou však nahodilé a neopakují se. Měly by se jimi financovat neinvestiční neboli provozní potřeby. Příjmy určené k financování investičních potřeb tzn. ty, které jsou ke krytí výdajů a často se týkají období delšího než jeden rok, se bilancují v kapitálové části rozpočtu. Běžná část rozpočtu by měla být sestavována jako vyrovnaná, resp. přebytková. Opačná situace je nežádoucí, zvláště když je dlouhodobého charakteru. Také kapitálová část rozpočtu

by měla být vyrovnaná, pokud ale chybí potřebné nenávratné příjmy, doplňují se návratnými příjmy, které pak vyrovnají bilanci kapitálového rozpočtu. Jestliže se v kapitálové části nenacházejí finance na krytí deficitu běžné části rozpočtu a nejsou-li rezervy z minulých let, je nutné, aby obce přistoupili k prodeji nepotřebného majetku, nebo zvolili nákladnější řešení financování deficitu a to prostřednictvím využití úvěru.

Územní rozpočet a jeho sestavení

Za nejdůležitější právní předpis pro tvorbu rozpočtů obcí, pro jejich obsah, funkci a také o rozpočtovém výhledu a závěrečném účtu, lze považovat zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Mezi hlavní činnosti související s hospodařením obcí lze zařadit:

1. rozpočtový výhled
2. rozpočet
3. vypracování rozpočtu,
4. rozpočtová skladba
5. rozpočtové provizorium
6. rozpis rozpočtu
7. hospodaření dle rozpočtu
8. změny rozpočtu
9. závěrečný účet
10. časové použití rozpočtu
11. účelovost rozpočtových prostředků
12. porušení rozpočtové kázně

1. *Rozpočtový výhled* – dle § 3 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů a na základě jeho novely č. 557/2004 Sb., musí obce sestavovat, krom ročních rozpočtů, také rozpočtový výhled na 2 až 5 let následujících po daném roce, na který se sestavuje roční rozpočet. Tzn., že po schválení rozpočtu na rok 2014 musí být schválen rozpočtový výhled nejméně na roky 2015 až 2016.

Postup sestavení rozpočtového výhledu není upřesněn zákonem, ale většinou se vychází ze skutečnosti minulých let. Jako podklady slouží hlavně uzavřené smluvní vztahy a přijaté závazky.

2. *Rozpočet* – dle § 4-10, je především finanční plán obce, kterým se řídí hospodaření obce. Tento je sestavován právě na jeden kalendářní rok a navazuje na již zmíněný rozpočtový výhled a další údaje státního rozpočtu. Rozpočet by měl být sestavován jako

vyrovnaný, ale může být schválen jako přebytkový i schodkový. U přebytkového rozpočtu je to dáno tím, že některé příjmy daného roku jsou určeny k čerpání až v následujících letech, např. splácení úvěru. U schodkového rozpočtu jej lze schválit pouze v případě, že schodek bude vyrovnán v daném roce, z čehož vyplývá, že takový schodek nebude schválen, pokud nebude tento schodek krytý.

3. *Vypracování rozpočtu* – dle § 11, obec může schválit rozpočet i před tím, než dojde ke schválení státního rozpočtu poslaneckou sněmovnou nebo rozpočtu kraje, ale bez dotačních vztahů. Tyto rozdíly následně odstraní povinným rozpočtovým opatřením, např. příspěvek na výkon státní správy nebo dotace na sociální dávky apod. Návrh rozpočtu musí být vhodně zveřejněn na úřední desce, nejméně po dobu 15 dnů před jeho projednáváním v zastupitelstvu a způsobem umožňujícím dálkový přístup.

4. *Schválený rozpočet* – dle § 12, jak je výše uvedeno, by měla vyjadřovat závazné ukazatele, jimiž se budou řídit výkonné orgány obce, právnické osoby nebo další osoby, které mají být příjemci dotací nebo příspěvků.

5. *Rozpočtové provizorium* – dle § 13, toto provizorium nastává, pokud není rozpočet schválen před začátkem nového rozpočtového tj. kalendářního roku. Zpravidla se jedná o rozpočtový rok let minulých. Délka provizoria není striktně dána, jeho podoba je v plné moci zastupitelstva.

6. *Rozpis rozpočtu* – dle § 14, se provádí ihned po schválení rozpočtu zastupitelstvem a je to pouze administrativní záležitost, kterou není potřeba schvalovat žádným orgánem. Je to sdělení závazných ukazatelů těm subjektům, které se jimi budou řídit.

7. *Hospodaření podle rozpočtu* – dle § 15, uskutečnění hospodaření v souladu se schváleným rozpočtem. Zde se provádí i pravidelná, systematická a úplná kontrola tohoto hospodaření dle zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole.

8. *Změny rozpočtu* – dle § 16, tento rozpočet může být ještě po schválení změněn a to z důvodu organizačních, metodických a věcných. Těmito změnami mohou být např. zřízení nové příspěvkové organizace, nebo zánik již existující organizace, mohou to být i změny v legislativě, nebo neočekávané zvýšení cen dodávek el. energie apod. Změny rozpočtu se provádějí rozpočtovými opatřeními, která se evidují a jejich zpracování se řídí stejnými pravidly jako rozpočet samotný.

9. *Závěrečný účet* – dle § 17, který je souhrnným zpracováním hospodaření obce za daný rok na závěr kalendářního roku. Jsou v něm obsaženy údaje o plnění rozpočtu příjmů a výdajů dle rozpočtové skladby a o dalších finančních operacích, o fondech jejich použití a tvoření, aby bylo možné zhodnotit hospodaření dané obce. Součástí jsou i vyúčtování finančních

vztahů ke státnímu rozpočtu, rozpočtům krajů, obcí apod. Obce jsou povinny dát si přezkoumat své hospodaření za uplynulý rok ze zákona č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí, příslušnými subjekty, které jsou k tomu zmocněny.

10. *Časové použití rozpočtu* – dle § 18, protože se rozpočet sestavuje pouze na jeden kalendářní rok, je zde možné zařazovat jen takové příjmy a výdaje, které tomuto období odpovídají. Pro takové zařazení těchto peněžních operací je důležité datum připsání nebo odepsání na bankovních účtech.

11. *Účelovost rozpočtových prostředků* – dle § 19, ta se určí:

a) individuálně, konkrétně ve vztahu k danému úkolu (oprava obecní budovy, zalesnění apod.)

b) odvětvově, k potřebám daného odvětví (hasiči, domov důchodců apod.)

c) územně, k potřebám vymezeného území nebo jeho části (obec, či region)

Tato kritéria lze vzájemně kombinovat.

12. *Porušení rozpočtové kázně* – dle § 22, tímto se rozumí každé neoprávněné použití nebo zadržení peněžních prostředků patřících obci. Dále se za toto považuje i nesplnění podmínek stanovených zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů včetně povinnosti dát si přezkoumat hospodaření za uplynulý rok. Za nedodržení daných podmínek a porušení rozpočtové kázně lze uložit pokutu až do výše 1 mil. Kč. O jejím uložení rozhoduje příslušný krajský úřad.

2.2 Dobrovolný svazek obcí

Spolupráce obcí

V zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích je zmíněno, že obce mohou spolupracovat s jinými subjekty¹⁴. Tato spolupráce se zřizuje na základě písemné smlouvy. Smlouvu lze uzavřít buď:

- S jinou obcí k zajištění konkrétního úkolu, na dobu určitou či neurčitou a to podle charakteru úkolu nebo zájmu obce. Při této spolupráci nevzniká samostatná právnická osoba, pokud se pořizuje majetek, je ve vlastnictví účastníků smlouvy, podíly jsou rovnocenné popř. dle dohody.

- Založením právnických osob s jinou obcí popř. více obcemi podle obchodního zákoníku, v souvislosti se zákonem o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. V tomto případě se

¹⁴ § 46 – 49 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

činnost vzniklé právnické osoby řídí obchodním zákoníkem. Obec může být členem Svazu měst a obcí ČR, malé obce mohou být zase členem Sdružení malých sídel apod.

- Spolupráci s obcemi jiných států¹⁵. Např. v rámci euroregionů, jejichž cílem je překonávat hranice a postupně snížit význam státních hranic na úroveň správního členění s pozitivním účinkem na spolupráci.

- Jako člen dobrovolného svazku obcí (dále jen DSO). DSO je nejvyšší formou spolupráce mezi obcemi, je právnickou osobou, smluvní vztahy se uzavírají podle zákona o obcích. Tuto spolupráci můžeme vidět i v rámci tzv. mikroregionů.

Dobrovolné svazky obcí

Obce mohou zakládat DSO nebo vstupovat do již vytvořeného DSO. Jedna obec může být členem i několika DSO současně. Dobrovolné svazky obcí jsou vždy vytvořeny ke konkrétnímu účelu. Jsou založené písemnou zakladatelskou smlouvou, podepsanou všemi zúčastněnými obcemi a jejíž přílohou jsou stanovy DSO, které musí obsahovat potřebné náležitosti, jako jsou: název, sídla členů, předmět činnosti, orgány DSO a jejich pravomoci, majetek členů, který je vkládán do svazku, zdroje příjmů rozpočtu, způsob rozdělení zisku, případné uhrazení ztráty svazku, vypořádání majetku, podmínky pro vstup a výstup. DSO vystupují jako samostatné právnické osoby a jejich rozpočty patří do soustavy územních rozpočtů. Jejich počet lze zjistit z registru ARIS na webových stránkách Ministerstva financí ČR. Tab. 2.2 ukazuje, že to v roce 2013 bylo evidováno 721 dobrovolných svazků obcí, zatímco v roce 2001, kdy tato spolupráce začala být využívána a podporována, to bylo 429 DSO. Jejich počet se zvýšil o 292, což činí nárůst zhruba o 68 %, při tom nové svazky vznikají stále, ale zároveň některé již zanikly. Nejvíce svazků je evidováno v Jihomoravském kraji, ve kterém došlo od roku 2001 do roku 2013 k téměř 100% nárůstu. Největší nárůst z hlediska procentního byl v kraji Královéhradeckém a to z původních 3 DSO na nyníšších 16 svazků, což znamená, že se počet svazků v tomto kraji zvýšil více než pětikrát od roku 2001. Naopak nejmenší nárůst byl zaznamenán v Libereckém kraji a to pouze o 3 DSO, což činí pouhých 13 % oproti roku 2001. Z tabulky dále vyplývá, že spolupráce obcí formou dobrovolných svazků se nadále rozšiřuje, i když v každém kraji je tempo růstu jiné. V žádném kraji nebyla zaznamenána stagnace nebo úbytek.

¹⁵ Dle Evropské charty místní samosprávy a Evropské rámcové úmluvy o přeshraniční spolupráci mezi územními společenstvími nebo úřady.

Tab. 2.2 Počet dobrovolných svazků obcí v letech 2001 a 2013

KRAJ	K 31.12.2001	K 31.12.2013	nárůst	v %
CZ010 - HL.M.PRAHA	0	0	0	x
CZ020 - STŘEDOČESKÝ KRAJ	85	111	26	131%
CZ031 - JIHOČESKÝ KRAJ	26	53	27	204%
CZ032 - PLZEŇSKÝ KRAJ	36	44	8	122%
CZ041 - KARLOVARSKÝ KRAJ	3	16	13	533%
CZ042 - ÚSTECKÝ KRAJ	22	34	12	155%
CZ051 - LIBERECKÝ KRAJ	23	26	3	113%
CZ052 - KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ	16	51	35	319%
CZ053 - PARDUBICKÝ KRAJ	27	57	30	211%
CZ063 - VYSOČINA	45	65	20	144%
CZ064 - JIHMORAVSKÝ KRAJ	66	131	65	198%
CZ071 - OLOMOUCKÝ KRAJ	37	52	15	141%
CZ072 - ZLÍNSKÝ KRAJ	26	42	16	162%
CZ080 - MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ	17	39	22	229%
CELKEM	429	721	292	168%

Zdroj: Ministerstvo financí ČR. Aris web – zobrazení výkazů. Vlastní zpracování

Pravidla vzniku DSO

Jak již bylo uvedeno výše, k založení svazku je nutné uzavření smlouvy a její následné schválení v zastupitelstvu daných obcí. Smlouva je účinná dnem přijetí jejího návrhu všemi účastníky a musí obsahovat všechny náležitosti smlouvy, jako jsou vymezení jednotlivých účastníků, včetně osob oprávněných jednat jménem svazku, název a sídlo, účel založení svazku, zásady hospodaření a majetkové vypořádání v případě zániku svazku. Přílohou smlouvy musí být stanovy svazku, ve kterých je přesně vymezen předmět činnosti svazku, určeny orgány svazku, podrobně popsáno hospodaření svazku a podmínky členství v něm, jakož i práva a povinnosti členů svazku a podmínky vypořádání při zániku a likvidaci svazku. Z ustanovení zákona 128/2000 Sb., je zřejmé, že přistoupení k již vzniklému svazku bude probíhat podobným způsobem. Zastupitelstvo přistupující obce projeví souhlas s podpisem stávající zakladatelské smlouvy a jejích stanov. DSO nabývá právní způsobilosti zpravidla zápisem do registru svazku obcí, který je veden u příslušného krajského úřadu. Do té doby není svazek způsobilý k uzavírání smluv apod. Nutnou součástí této administrativy je také registrace u Českého statistického úřadu, který následně přidělí svazku obci IČO.

Zrušení a zánik DSO

Při zrušení či zániku svazku platí ustanovení § 20 občanského zákoníku, v němž je psáno, že nepřechází-li jmění na právního zástupce, je vyžadována likvidace. DSO zaniká výmazem z registrace. Aby mohlo dojít ke zrušení svazku, je nutné mít rozhodnutí zastupitelstev členských obcí. V praxi je to často tak, že svazek v podstatě nemá žádné vlastní jmění, tudíž by obsahem stanov měly být určeny podíly členských obcí na zisku či úhradě ztráty vzniklé činností DSO. Je tedy zřejmé, že předmětem likvidace DSO budou pouze vypořádání vůči třetím osobám. Majetek vložený do svazku zůstává ve vlastnictví těch obcí, které jej tam vložily. Majetek, který svazek pořídil za doby jeho fungování, se vypořádá dle příslušných stanov svazku.

Smysl DSO

Existence DSO je jedním z významných prvků obecní samosprávy. Obce se sdružují pro zlepšení podmínek při realizaci většinou průmyslových rozvojových záměrů obce. Jejich vzájemná spolupráce je zpravidla tou nejefektivnější cestou k získání a zabezpečení veřejných statků a služeb pro občany obce. Jelikož skoro 80 % obcí v ČR má méně než 1000 obyvatel, je to pro ně často jediná možnost, jak zajistit mnohem efektivněji svým občanům život v obci. Toto sdružování může také do jisté míry řešit některé problémy malých obcí. Hlavním cílem zakládání svazků však zůstává společné řešení problémů z jakéhokoliv odvětví v samostatné působnosti. Ať už se to týká zemědělství, podpory cestovního ruchu nebo zkvalitněním infrastruktury. Zákon o obcích uvádí pouze některé okruhy působnosti dobrovolných svazků obcí jako je oblast:

- školství, sociální péče, zdravotnictví, kultury, požární ochrany nebo cestovního ruchu,
- zabezpečení čistoty obcí, správa zeleně, svoz komunálního odpadu a jeho zpracování, zásobování vodou a odvádění a čištění odpadních vod,
- zajišťování dopravní obslužnosti,
- provoz lomů a pískoven,
- správa majetku obcí, hlavně místních komunikací, lesů, bytového fondu a sportovních nebo kulturních zařízení.

Tento výčet není zdaleka konečný, svazky mohou vzniknout také za jiným účelem, například propagace a udržení lidových tradic v regionu, a mají v tomto směru velkou volnost a svobodu pro svoji činnost.

Hospodaření dobrovolných svazků obcí

Hospodaření DSO upravuje zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Podmínky a pravidla jsou stejné jako pro obce. Hlavním nástrojem je rozpočet svazku obcí, který musí být sestavován každoročně i kdyby byl nulový. Rozpočet navrhuje rada svazku obcí a schvaluje ho valná hromada. Je to finanční plán, který by měl být reálný a vyrovnaný. Může být schválen i jako přebytkový. Obsahem rozpočtu jsou příjmy a výdaje vyplývající z činnosti DSO v souladu s jeho stanovami. Mezi příjmy patří příspěvky od členských obcí, příjmy z vlastní činnosti, dary a dotace ze státního rozpočtu nebo z rozpočtu Evropské unie. Výdaje tvoří náklady na činnost svazku, pro kterou byl zřízen, náklady na běžný provoz a případné splátky úvěrů a úroků. DSO je ze zákona povinen zveřejnit návrh svého rozpočtu ve všech členských obcích po dobu minimálně 15 dnů před jeho projednáním v orgánech, které jej podle stanov schvalují a to z důvodu, aby se k němu mohli vyjádřit obyvatelé jednotlivých obcí. Stejná pravidla platí i pro závěrečný účet, který musí svazek zpracovat a opět zveřejnit ve všech členských obcích minimálně 15 dnů před jeho schválením. Hospodaření DSO musí být zkontrolováno nezávislým orgánem, což je nejčastěji krajský úřad.

Tvorba rozpočtu je neustále se opakující proces, který začíná sestavováním rozpočtu, schvalováním, čerpáním a zpětnou kontrolu.

Kromě rozpočtu má DSO povinnost sestavovat i rozpočtový výhled na dobu dva až pět let, který obsahuje hodnoty předpokládaných celkových příjmů a výdajů a pohledávek a závazků, což umožňuje lepší plánování zejména investičních výdajů. Pokud není rozpočet schválen před 1. lednem rozpočtového roku, hospodaří svazek obcí podle rozpočtového provizoria až do schválení rozpočtu.

3 ANALÝZA HOSPODAŘENÍ OBCÍ

Tato kapitola bakalářské práce je věnována podrobnému popisu svazku „Povodí Loučka“ a jeho členských obcí a podrobné analýze jejich hospodaření. První část se zabývá smyslem založení svazku, tedy předmětem daného svazku, členskými obcemi svazku se stručným popisem a porovnáním. Dále tato kapitola charakterizuje jednotlivé orgány svazku a způsob jednání za svazek. Ve druhé části této kapitoly je uvedeno, jak jednotlivé členské obce hospodařily v uplynulých letech. Byly použity závěrečné účty daných obcí a z nich jsou pomocí analýzy zpracovány příjmy a výdaje za sledované období.

3.1 Dobrovolný svazek obcí „Povodí Loučka“

Dobrovolný svazek Povodí Loučka vznikl 13. září 2000 za účelem koordinace příprav a vybudování kanalizace v obcích Hrabšíšín, Dlouhomilov a Brníčko a jejího následného svedení do stávající kanalizace v obci Lesnice a odtud do čističky odpadních vod v obci Leština. Kanalizace byla projektována jako samospádová, protože jsou na její provoz nižší než u kanalizace vakuové.

Zakladatelskou smlouvu podepsalo pět obcí, kterými jsou Hrabšíšín, Dlouhomilov, Brníčko, Lesnice a Leština. Tyto navzájem sousedící obce leží v Olomouckém kraji v okrese Šumperk a jak je patrné z mapy na obr. 3.1, jsou vystavěny podél potoka, do kterého bude na samotném konci systému vypouštěna voda z čističky odpadních vod (dále jen ČOV) v Leštině. Tato obec celou výstavbu kanalizace zakončuje. Zde totiž působí daná čistička odpadních vod, která bude upravena tak, aby byla schopna pojmout větší kapacitu a zvládla úpravu odpadních vod ze všech pěti obcí. Z hlediska katastrální výměry zabírá největší plochu obec Hrabšíšín se svými 1383 ha na 843 obyvatel a hned za Hrabšíšínem je obec Dlouhomilov, který je tvořen dvěma částmi katastrálního území (Benkov) s rozlohou 1043 ha. Zajímavé je, že obec Dlouhomilov má z těchto pěti obcí nejmenší počet obyvatel (485) a to i přesto, že jeho část tvoří právě dvě katastrální území. Je to dáno především tím, že tato obec vlastní spíše zalesněné a zemědělské plochy. Další obec Brníčko má také dvě katastrální části, nedaleký Strupšín má katastrální výměru 848 ha na 649 obyvatel. Obec Lesnice má rozlohu 733 ha na 631 obyvatel a Leština 524 ha na 1280 obyvatel. Obec Leština s nejvyšším počtem obyvatel nevlastní tolik zalesněné a zemědělské plochy jako např. Dlouhomilov, který byl a nadále zůstává spíše zemědělsky orientovanou obcí. Protože má obec Leština největší počet obyvatel, souvisí s tím samozřejmě i počet členů v zastupitelstvu (15). Zastupitelstva v těchto obcích zřizují také finanční, kontrolní a kulturní výbory. Nejmenší počet členů

v zastupitelstvu má právě obec Dlouhomilov (7 členů). Všechny obce leží v podobné nadmořské výšce, která je mezi 274 až 320 m.

Obr. 3.1 Území svazku „Povodí Loučka“

Zdroj: <http://www.mapy.cz>. Vlastní zpracování

Orgány svazku obcí tvoří:

- *valná hromada* je nejvyšším orgánem svazku. Rozhoduje o všech záležitostech svazku, pokud není vyžadováno souhlasu zastupitelstev všech zúčastněných obcí. Valná hromada Svazku obcí „Povodí Loučka“ má 10 členů, přičemž své dva zástupce jmenují zastupitelstva jednotlivých obcí. Do působnosti valné hromady patří záležitosti, o kterých rozhoduje samostatně a ty, k jejichž schválení je vyžadován souhlas zastupitelstev členských obcí.¹⁶ Do samostatné působnosti valné hromady patří zejména schvalování Stanov svazku a jejich změny, schvalování odstoupení členů valné hromady a členů kontrolní komise, rozhodovat o případných odměnách zvolených funkcionářů, přijímat nápravná opatření k zjištěným nedostatkům v hospodaření svazku, rozhodovat o spolupráci s jinými subjekty nebo rozhodovat o hospodaření svazku v rámci navrženého rozpočtu, o jeho přezkoumání a o návrhu závěrečného účtu. Se schválením zastupitelstev členských obcí valná hromada

¹⁶ Stanovy dobrovolného svazku obcí „Povodí Loučka“

rozhoduje o výši členských příspěvků a termínech jejich úhrady, o postupu při získávání dotací, o nakládání s majetkem svazku, o zrušení svazku a způsobu vypořádání likvidačního zůstatku nebo o uzavírání smluv, jejich výše plnění přesáhne 1 mil. Kč. Valná hromada je usnášeníschopná, je-li přítomna nadpoloviční většina jejich členů a její jednání jsou veřejná,

- *shromáždění starostů* je nejvyšším výkonným orgánem svazku, který řídí a zabezpečuje činnost svazku. Členy shromáždění jsou starostové jednotlivých obcí svazku a má 5 členů. Shromáždění rozhoduje o všech záležitostech svazku, pokud není vyžadován souhlas zastupitelstev všech členských obcí. Do působnosti Shromáždění patří zejména řízení činnosti svazku, zajišťování vedení předepsané evidence a účetnictví, zřizování a rušení pracovních míst ve svazku, informování veřejnosti o činnosti svazku a jmenování a odvolání účetního svazku, včetně stanovení jeho odměny. Shromáždění také připravuje návrhy pro valnou hromadu k rozhodování o vkladu majetku obcí do majetku svazu, o členských příspěvcích, o přijetí a poskytnutí půjčky nebo dotace nebo o rozpočtu svazku a rozpočtových opatřeních. Shromáždění starostů je usnášeníschopné, jsou-li přítomni všichni jeho členové a jeho jednání je neveřejné,

- *předseda svazku* je statutárním zástupcem svazku, je oprávněn jednat jménem svazku navenek a činit veškeré právní úkony při činnosti svazku. Za svou činnost je odpovědný valné hromadě a shromáždění starostů,

- *kontrolní komise* – je kontrolním orgánem svazku. Řídí se obecně závaznými právními předpisy, stanovami a případně doporučeními zastupitelstev. Kontrolní komise má 5 členů, přičemž každá obec jmenuje jednoho člena. Člen kontrolní komise nesmí být současně členem Shromáždění ani účetním svazku. Do kompetence komise patří zejména kontrola dodržování obecně platných právních předpisů ve svazku dle stanov, kontrola hospodaření svazku, vyjadřovat se k návrhu rozpočtu, předkládat Shromáždění svá vyjádření, doporučení a návrhy na rozhodnutí a nahlížet do evidence, účetních dokladů a ostatních dokumentů svazku.

Způsob jednání za svazek obcí:

Podepisování za svazek se děje tak, že k názvu svazku připojí předseda svůj podpis s uvedením svého jména a funkce. V případě uzavírání smluv, tyto smlouvy podepisuje předseda a u smluv nad 100 000 Kč s ním místopředseda nebo jiný člen shromáždění z další obce. Oba ke svým podpisům uvedou svá jména a funkce ve svazku. V případě nepřítomnosti zastupuje předsedu v celém rozsahu oprávnění místopředseda.

Předmětem činnosti svazku obcí je:

1. výstavba splaškové kanalizace (dále jen „kanalizace“) v členských obcích svazku, vyústějící do společné ČOV v katastrálním území obce Leština,
2. výstavba nových řádů kanalizace,
3. vedení příslušné majetkové a jiné evidence.

Činnost tohoto svazku je financována z prostředků, které tvoří zejména:

- a) příspěvky členů svazku,
- b) investiční a neinvestiční přijaté dotace,
- c) přijaté úvěry a půjčky,
- d) přijaté dary, které se stávají majetkem svazku,
- e) finanční prostředky získané vlastní činností svazku,
- f) ostatní příjmy.

3.2 Hospodaření obcí dobrovolného svazku obcí povodí Loučka

V této kapitole je analyzováno hospodaření jednotlivých obcí svazku. Je nezbytné zjistit, jak dané obce hospodaří, jestli mají vyrovnaný, přebytkový nebo deficitní rozpočet a jaké jsou tedy možnosti dofinancování podílu nákladů na stavbu úvěrem a jeho následné splácení. Svazek požádal o dotace z Evropské unie (dále jen EU), kdy se tato rozhodla podpořit v České republice 10 projektů z Fondu soudržnosti v oblasti čištění městských odpadních vod a kanalizací. Mezi tyto podporované projekty patří i oblast Šumperska. Fondy a formami dotací se zabývá úvodní podkapitola této části bakalářské práce.

3.2.1 Formy dotací

Dotace v České republice představují významný zdroj finančních prostředků pro celou řadu subjektů jak z veřejného, soukromého i neziskového sektoru. Dotace je možno chápat jako nenávratně poskytnuté finanční prostředky z veřejného rozpočtu. Nenávratné znamená, že pokud příjemce splní podmínky, za kterých mu byly poskytnuty, nevzniká mu žádný závazek vůči danému rozpočtu. Většinou se poskytují k podpoře konkrétní činnosti. Je tedy zřejmé, že dotace mohou být poskytovány jak v rámci veřejné správy, tak i ze strany veřejné správy jiným subjektům. V praxi je tedy možné, že také řada soukromých subjektů, nadací nebo firem, podporují stejně jako veřejná správa různé aktivity. Příjemce dotací: „Příjemce je

veřejný nebo soukromý subjekt, který žádá o příspěvek a přijímá finanční prostředky od finančního útvaru při řídicím orgánu.“¹⁷

Zdroje financování z EU

Na základě definovaných cílů a priorit Národního rozvojového plánu České republiky pro období 2007-2013 a Národního strategického referenčního rámce připravila Česká republika pro využití fondů EU celkem 24 operačních programů.(dále jen OP):

- OP Podnikání a inovace,
- OP Vzdělávání,
- **OP Životní prostředí,**
- OP Lidské zdroje a zaměstnanost,
- OP Doprava,
- Integrovaný operační program,
- OP Výzkum a vývoj pro inovace,
- Regionální operační programy,
- OP Praha – Konkurenceschopnost,
- OP Praha – Adaptabilita.

Této práci se však týká Operační program Životního prostředí (dále jen OPŽP). Tento program je financován ze dvou fondů: *Evropský fond pro regionální rozvoj* a *Fond soudržnosti*.

OPŽP patří mezi tematické operační programy a je, dle výše poskytovaných finančních prostředků, druhým největším českým operačním programem. V letech 2007-2013 nabízí z Fondu soudržnosti a Evropského fondu pro regionální rozvoj bezmála 5 miliard EUR, což je přibližně 18,4 % veškerých prostředků určených z fondů EU pro Českou republiku.

Cílem tohoto programu je ochrana a zlepšování kvality životního prostředí v ČR. OPŽP obsahuje 8 prioritních os, které tento program rozděluje na jakési logické celky, a ty jsou dále rozděleny pomocí tzv. oblastí podpor, které vymezují, jaké typy projektů mohou být v rámci dané prioritní osy podporovány.

Prioritní osy:

- Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní,
- Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí,
- Udržitelné využívání zdrojů energie,

¹⁷ BAJER,Petr a Jiří MATYÁŠ. *Praktický průvodce dotacemi z fondů Evropské unie*.Brno.str.115

- Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží,
- Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik,
- Zlepšování stavu přírody a krajiny,
- Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu,
- Technická pomoc.

Evropský fond regionálního rozvoje (dále jen ERDF)

Tento fond vznikl v roce 1974 jako základní nástroj regionální politiky k financování rozvojových programů zaměřených na postižené oblasti a také má snižovat meziregionální nerovnosti. V současnosti patří mezi nejvýznamnější strukturální fondy. Podle smlouvy z Nice, Článku 160 by měl:

„... podporovat hospodářskou a sociální soudržnost nápravou hlavních regionálních rozdílů a účastí na rozvoji a přeměně regionů. ...rovněž přispívá na podporu trvale udržitelného rozvoje a vytváření trvale udržitelných pracovních příležitostí.“

ERDF dále podporuje:

- produktivní prostředí,
- výzkum a technologický vývoj,
- rozvoj informační společnosti,
- investice do cestovního ruchu a kultury, vytváření trvale udržitelných pracovních příležitostí,
- ochrana a zlepšování životního prostředí,
- rovnost mužů a žen v oblasti zaměstnanosti,
- mezinárodní, přeshraniční a meziregionální spolupráce.

Fond soudržnosti (dále jen FS) neboli Kohezní fond je speciálním fondem, který byl zřízen v roce 1994 a má za cíl podporovat nejméně rozvinuté země, nikoliv regiony, které jsou členy EU. Nepatří mezi strukturální fondy. Poskytování pomoci z tohoto fondu je podmíněno dvěma faktory. Prvním kritériem je, aby hrubý národní produkt (dále jen HNP) daného státu nedosáhl 90 % průměru Evropské unie a stát měl sestavený program tak, aby vedl ke splnění podmínek hospodářského sbližování tzv. konvergenční program¹⁸. Fond soudržnosti zasahuje do celého území státu a podporuje nikoliv programy, ale velké investiční projekty právě v oblastech životního prostředí a transevropských dopravních sítí. Tímto chce zabránit tomu, aby celkové náklady na tyto projekty zatěžovaly rozpočet, ale i snahu daných

¹⁸ Ministerstvo financí ČR. *Konvergenční program*. [online]

zemí splnit určené podmínky Hospodářské a měnové unie. Navíc fond napomáhá těmto státům podřídit se evropským normám. Při procedurách při využívání Fondu soudržnosti jsou rozhodnutí přijímána společně členským státem a Evropskou komisí. Projekty mohou být seskupeny, pokud mají společnou strategii, zatímco jednotlivé projekty mohou být rozděleny do několika fází, které jsou technicky a finančně nezávislé a proto také mohou být financovány odděleně. Není žádoucí, aby se financovaly projekty z Fondu soudržnosti a Strukturálních fondů současně.

Jednotlivé obce, které jsou členy svazku, je nezbytné si krátce představit, zmínit jejich historii, polohu a vybavenost, aby bylo možno zjistit, kolika obyvatel se činnost svazku týká ať už přímo nebo nepřímo.

3.2.2 Hospodaření obce Hrabišín

Obec Hrabišín vznikla v polovině 20. století jako samostatná správní jednotka. Vznikla spojením čtyř obcí: Dolní Olešná, Horní Olešná, Loučky a Hrabišín. Nejstarší obcí z nich je Dolní Olešná, jejíž písemné dokumenty jsou dochovány až z roku 1352. Tyto čtyři obce se po celou dobu vzájemně prolínaly jak společensky, kulturně tak i ekonomicky. Ke konečnému sloučení však došlo až v roce 1947 schválením Dekretu o sloučení Zemským národním výborem v Brně. Vesnice dostala název po Hrabišovi ze Švábenic a Úsova. Německý název Rabersdorf byl odvozen od havrana (rabe), který je také zobrazován na obecní pečeti. Toto spojení čtyř obcí je ve znaku vyjádřeno čtyřmi stříbrnými šestihrotými hvězdami a jako znakem Hrabišína je umístěn mezi hvězdami symbol hrábě. Zelená barva celého štítu má symbolizovat zemědělský ráz obce a její rozsáhlé lesy. Dne 16. září roku 2005 byl slavnostně předán dekret o udělení znaku a praporu předsedou poslanecké sněmovny Parlamentu ČR Lubomírem Zaorálkem.

Obec leží v Olomouckém kraji, v okrese Šumperk, od kterého je vzdálen asi 10 km. Průměrná nadmořská výška se pohybuje mezi 330 a 410 metry nad mořem. Katastrální výměra Hrabišína je 1384 ha, z toho zemědělské půdy je 940 ha, lesní plochy je 317 ha a zbytek tvoří zastavěné a jiné plochy. Obcí protéká potok Loučka, který pramení pod výběžkem Jeseníků, pod silnicí mezi Novým Malínem a Mladoňovem. Okolní kopce pokrývají většinou jehličnaté lesy (smrk, jedle, borovice).

Hrabišín získal díky výstavbě jednokolejové trati v roce 1871-1872 lepší spojení jak se Šumperkem, tak i obcemi a městy ve směru na Olomouc. V současnosti je v obci jedna

dálková autobusová linka, čtyři linky místního významu, pět autobusových zastávek a jedna vlaková. Délka místních komunikací je šest kilometrů.

Nejcennější památkou Hrabišína je morový sloup, který stojí na konci Hrabišína směrem na Dlouhomilov a připomíná poslední místo lidí zemřelých na mor. Dal jej postavit jistý sládek místního pivovaru. V roce 1863 si obyvatelé z Hrabišína a Louček postavili větší kapli, která byla později zasvěcena sv. Michalovi. Kolem kaple byl zřízen hřbitov. Další významnou stavbou tehdejší doby byl Pivovar v Dolní Olešné, k němuž patřilo i bednářství, palírna alkoholu a mlýn.

Co se obyvatelstva týče, největší počet obyvatel byl na začátku 20. století. V roce 1950 měla obec 901 obyvatel. Ke dni 31. 12. 2013 má obec Hrabišín 843 trvale žijících obyvatel. V obci fungují zájmové organizace: TJ Sokol, Myslivci, Hasiči a Klub žen.

Rozpočet obce se v letech 2010 až 2012 pohyboval v rozmezí od 10 049 tis. Kč do 13 122 tis. Kč. Z Tab. 3.1 je patrné, že největší podíl plyne obci z daňových příjmů, z nichž více než tři čtvrtiny tvoří rozpočtové určení daní z příjmu fyzických a právnických osob a daně z přidané hodnoty. Zbylou část obec získává výběrem místních poplatků, správních poplatků a majetkových daní.

Nedaňové příjmy jsou tvořeny příjmy z vlastní činnosti, pronájmy a přijatými sankčními platbami od státu, obcí a krajů.

Výdajová část rozpočtu je rozdělena na běžné výdaje a kapitálové výdaje. Mezi běžné výdaje patří zejména platy zaměstnanců, nákup služeb nebo opravy a udržování obce. Jako kapitálové výdaje hodnotíme např. nákup dlouhodobého majetku nebo ostatní investiční transfery. Dále z Tab. 3.1 vyplývá, že největší výdajovou položkou obce Hrabišín ve sledovaném období tvoří běžné výdaje. Kapitálové výdaje, které se až trojnásobně navýšily v roce 2012, jsou dány nákupem nemovitostí a staveb. Schodek rozpočtu v roce 2010 činil 1 795 tis. Kč a byl následně pokryt krátkodobým financováním z tuzemska. Přebytek v roce 2011 činil 725 tis. Kč a byl použit na vyrovnaní stavu na bankovním účtu. Také schodek za rok 2012, který činil 2 042 tis. Kč, byl následně vyrovnán krátkodobým financováním z tuzemska.

Tab. 3.1 Vývoj příjmů a výdajů v obci Hrabšíns v letech 2010-2012

Položka (v tis. Kč)	2010	2011	2012	meziroční tempo růstu 2010 - 2011 (v %)	meziroční tempo růstu 2011 - 2012 (v %)
Daňové příjmy	6 716	6 901	6 973	2,75	1,04
Nedaňové příjmy	1 862	2 145	2 161	15,20	0,75
Kapitálové příjmy	73	16	190	-78,08	1087,50
Vlastní příjmy	8 651	9 062	9 324	4,75	2,89
Přijaté transfery	1 129	1 712	1 756	51,64	2,57
Příjmy celkem	9 780	10 774	11 080	10,16	2,84
Běžné výdaje	11 507	8 248	8 228	-28,32	-0,24
Kapitálové výdaje	68	1 801	4 894	2548,53	171,74
Výdaje celkem	11 575	10 049	13 122	-13,18	30,58
Saldo příjmů a výdajů - financování	-1 795	725	-2 042		

Zdroj: Závěrečné účty obce Hrabšíns za roky 2010 - 2012. Vlastní zpracování.

3.2.3 Hospodaření obce Dlouhomilov

Obec Dlouhomilov leží zhruba 6 km od města Šumperk v nadmořské výšce asi 334 m v údolí vodních toků Loučka, Dražník a Benkovský potok. Ze severní strany jej obklopuje kopec Bašta, z východní Skalka a z jižní strany Šebená. Nedílnou součástí Dlouhomilova je od roku 1960 i místní část Benkov, ležící asi 3 km od Dlouhomilova.

Území Dlouhomilova bylo osídleno již před více než 3000 let př. n. l., důkazem je např. nález kamenné sekyrky z mladší doby kamenné. V písemnostech jsou však první zmínky o obci až v letech 1356.

Obec byla a i nadále je typicky zemědělskou a ovocnářskou lokalitou, což vyjadřují i symboly na obecním znaku – dva zkřížené vztyčené rýče mezi dvěma pětistými jabloňovými květy. Dominantou obce je kostel Všechných svatých z druhé poloviny 17. století s okolním hřbitovem a sochou sv. Jana Nepomuckého z roku 1839. V horní části obce se nachází několik historicky cenných objektů, zemědělských usedlostí, které jsou dodnes památkově chráněny a proto je také celá horní část vyhlášena památkovou zónou.

V obci se dále nachází pošta, prodejna smíšeného zboží, pohostinství, knihovna, obecní klub a sokolovna. O kulturní dění v obci se starají dobrovolná sdružení, což jsou Sbor dobrovolných hasičů, TJ Sokol a Myslivecké sdružení.

Ke dni 31. 12. 2013 bylo v obci i jeho části Benkov vedeno 485 trvale žijících obyvatel, z toho průměrný věk byl 44 let a v produktivním věku zde bylo 340 občanů. Celková katastrální výměra obce je 1043 ha.

Dle tab. 3.2 je zřejmé, že rozpočet této obce se v letech 2010 až 2012 pohyboval v rozmezí 5 180 tis. Kč až 6 293 tis. Kč. Převážnou část příjmů tvoří příjmy daňové, jejichž nedílnou součástí jsou daně z nemovitostí a daně z příjmů fyzických osob. Ostatní příjmy získává obec např. z pronájmů pozemků nebo poskytování služeb.

Tab. 3.2 Vývoj příjmů a výdajů v obci Dlouhomilov v letech 2010 - 2012

Položka (v tis. Kč)	2010	2011	2012	meziroční tempo růstu 2010 - 2011 (v %)	meziroční tempo růstu 2011 - 2012 (v %)
Daňové příjmy	3 788	4 110	3 997	8,50	-2,75
Nedaňové příjmy	689	411	737	-40,35	79,32
Kapitálové příjmy	40	34	0	-15,00	-100,00
Vlastní příjmy	4 517	4 555	4 734	0,84	3,93
Přijaté transfery	1 770	715	446	-59,60	-37,62
Příjmy celkem	6 287	5 270	5 180	-16,18	-1,71
Běžné výdaje	6 262	5 240	4 071	-16,32	-22,31
Kapitálové výdaje	31	49	1 109	58,06	2163,27
Výdaje celkem	6 293	5 289	5 180	-15,95	-2,06
Saldo příjmů a výdajů - financování	-6	-19	0		

Zdroj: Závěrečné účty obce Dlouhomilov za roky 2010 - 2012. Vlastní zpracování.

Výdajová část rozpočtu této obce je tvořena z běžných výdajů a kapitálových výdajů. Mezi běžné výdaje, které tvoří téměř tři čtvrtiny celkových výdajů, patří především výdaje na provoz obce, opravy a údržby obce a platy zaměstnanců. Obec po sledovanou dobu hospodaří s téměř vyrovnaným rozpočtem.

3.2.4 Hospodaření obce Leština

Obec Leština je zmiňována v historických pramenech ve 14. století, ačkoliv její původ bude jistě starší. Prvním svědectvím o existenci obyvatel Leštiny je nález z doby bronzové. Trvalé osídlení obce je spjato teprve až s příchodem Slovanů v 9. století našeho letopočtu. Obec jako taková však vstupuje do dějin až roku 1392.

Díky své poloze se Leština dobře vzpamatovala z útrap války a po roce 1670 byla již téměř celá dosídlena a bylo zde celkem 24 usedlíků. V roce 1754 byla na návsi postavena kaple sv. Václava, dále v roce 1770 vznikla místní škola. V roce 1834 už tu bylo 87 domů a 597 obyvatel.

Leština leží asi 4 km od Zábřehu, kde také místní hledali své pracovní uplatnění a to především v průmyslu. Později jej našli také v nedalekém Postřelmově a Vitošově. V roce 1950 zde bylo založeno JZD (jednotné zemědělské družstvo) a později se toto družstvo včlenilo do zemědělského družstva Dubicko. Název Leština vznikl od místa porostlého Leštinou, což je skupina planých lískových keřů. Patří také do Olomouckého kraje a svou velikostí se řadí mezi středně velké. Jako ochranu před záplavami byla obec obehnaná hrázemi, které nebyly vždy účinné. V roce se jedna z hrází protřhla a došlo k rozsáhlým záplavám, kdy bylo srovnáno se zemí 15 domů a další dva musely být demoličně zbourány. Dnes již po této katastrofě není ani památky a v roce 2005 se protipovodňové hráze navýšili. V současné době žije v Leštině zhruba 1280 obyvatel, a protože je tato obec součástí Hornomoravského úvalu neboli Hané, mluví zde většina občanů tzv. hanáckým nářečím.

Obecní úřad obce se nachází ve středu obce u hlavní silnice. V budově obecního úřadu v prvním patře je kadeřnictví a pošta. V roce 2005 zde proběhla rekonstrukce. Obec také disponuje základní školou pro první až pátý ročník. Mateřská škola se nachází v klidnější části obce v budově sokolovny, kde je také školní jídelna, která zajišťuje stravování pro obě oddělení školských zařízení. Již zmíněná sokolovna je víceúčelová budova, která je také využívána k různým kulturním a společenským akcím. K obci patří také kaple sv. Václava z roku 1754, která se nachází mezi budovami základní školy a obecního úřadu. Konají se zde pravidelné mše a koncerty vážné hudby. Obec také vlastní „penzion“, kterým je nazývána původně lidová usedlost, která je součástí státem chráněných památkových objektů. V její přední části je knihovna a v podkroví je šest bytů se sociálním zařízením a společnou kuchyňkou pro důchodce. Obec jim zajišťuje kompletní úklid a také praní prádla. Orlovnou je nazývána nejméně využívaná obecní budova. V přední části budovy je pohostinství, v zadní kinosál. V parku, náležejícímu k tomuto objektu, jsou umístěné voliéry, které jsou určeny k záchraně poraněných dravců, sov a jiných druhů ptáků a o které pečují členové ZO ČSOP (Základní organizace Český svaz ochránců přírody) Leština. V obci se dále nachází sportovní stadion, který je ve správě TJ Sokol Leština.

Hospodaření obce v období 2010 – 2012 lépe ukazuje tab. 3.3. Příjmová část rozpočtu obce se pohybovala mezi 17 042 tis. Kč a 27 645 tis. Kč. Hlavním zdrojem příjmů jsou příjmy daňové, které se v daném období mění jen nepatrně. Jsou to především daň z příjmů

fyzických a právnických osob, daň z nemovitostí a jiné. K dalším druhům příjmů patří i přijaté transfery, které obec v rámci svého hospodaření využila, jako jsou např. neinvestiční dotace od ÚP (Úřad práce) na veřejně prospěšné práce, které činily téměř 921 tis. Kč.

Tab. 3.3 Vývoj příjmů a výdajů v obci Leština v letech 2010-2012

Položka (v tis. Kč)	2009	2010	2011	2012	meziroční tempo růstu 2009 - 2010 (v %)	meziroční tempo růstu 2010 - 2011 (v %)	meziroční tempo růstu 2011 - 2012 (v %)
Daňové příjmy	8 969	9 695	8 967	8 793	8,09	-7,51	-1,94
Nedaňové příjmy	5 599	5 692	4 881	5 520	1,66	-14,25	13,09
Kapitálové příjmy	2 237	2 367	2 138	801	5,81	-9,67	-62,54
Vlastní příjmy	16 805	17 754	15 986	15 114	5,65	-9,96	-5,45
Přijaté transfery	2 084	4 560	3 275	1 546	118,81	-28,18	-52,79
Konsolidace	-765	-796	0	-250			
Příjmy celkem	18 124	22 314	19 261	16 660	23,12	-13,68	-13,50
Běžné výdaje	19 871	28 439	11 988	14 156	43,12	-57,85	18,08
Kapitálové výdaje	0	0	8 248	3 136	0,00	100,00	-61,98
Konsolidace	-765	-796	0	-250			
Výdaje celkem	19 106	27 643	20 236	17 042	44,68	-26,80	-15,78
Saldo příjmů a výdajů - financování	-982	-5 329	-975	-382			

Zdroj: Závěrečné účty obce Leština za roky 2009 - 2012. Vlastní zpracování.

Co se týká výdajové části rozpočtu, tak u běžných výdajů, které se pohybovaly v rozmezí od 17 042 tis. Kč až 27 645 tis. Kč, obec v roce 2010 nejvíce investovala do opravy pozemních komunikací, kdy právě v uvedeném roce 2010 dosáhla jejich výše na 7 819 tis. Kč. Obec hospodařila po celé sledované období 2009 až 2012 se schodkovým rozpočtem. Tento schodek se pohyboval v rozmezí od 382 tis. Kč až 5 329 tis. Kč. Obec tento schodek vždy vyrovnala dlouhodobě přijatou půjčkou.

3.2.5 Hospodaření obce Lesnice

Obec Lesnice vznikla již v roce 1348. Leží zhruba 5 km od Zábřeha mezi kopci Trlína (524 m) a Markovicí (482 m). V obci se nachází mimo jiné gotická stavba kostel sv. Jakuba z roku 1590, který je její kulturní památkou. V roce 1969 byla v obci otevřena nově postavená základní škola pro první až pátý ročník. Výstavba Společenského domu se započala v roce

1971. Dále se v obci nachází mateřská škola, která vznikla nově v roce 1952 v budově bývalé Rychty. Po roce 1990 se tato mateřská škola přemístila do jedné z částí Společenského domu.

V současnosti se v obci nachází prodejna Jednoty, soukromá prodejna smíšeného zboží a pohostinství. Na veřejném a kulturním životě v obci se podílejí TJ Sokol, Orel Lesnice, Sbor dobrovolných hasičů a Junák.

Z Tab. 3.4 vyplývá, že ve sledovaném období 2009 – 2012 se rozpočet obce pohyboval mezi 8 924 tis. Kč až 18 489 tis. Kč. Největší podíl příjmu tvoří právě daňové příjmy, ale v posledním roce 2012 jsou už téměř ve stejné výši jako nedaňové. Ve výdajové části lze pozorovat, že kapitálové výdaje se v roce 2012 až několikanásobně navýšily oproti roku 2011 a 2010, a to především z důvodu, že obec v daném roce investovala do budov, staveb a hal. Tyto kapitálové výdaje se tedy pohybovaly v širokém rozmezí 2 564 tis. Kč až 11 814 tis. Kč. Z toho plyne, že obec v roce 2012 měla deficitní téměř dvoumilionový rozpočet. Tento rozpočet vyrovnala pomocí krátkodobého úvěru. V letech 2009 a 2010 obec hospodařila s mírně přebytkovým rozpočtem. V roce 2009 kvůli vyšším kapitálovým výdajům měla také schodkový rozpočet, který byl pokryt krátkodobým financováním z tuzemska.

Tab. 3.4 Vývoj příjmů a výdajů v obci Lesnice v letech 2009 – 2012

Položka (v tis. Kč)	2009	2010	2011	2012	meziroční tempo růstu 2009 - 2010 (v %)	meziroční tempo růstu 2010 - 2011 (v %)	meziroční tempo růstu 2011 - 2012 (v %)
Daňové příjmy	5 140	4 731	4 542	4 761	-7,96	-3,99	4,82
Nedaňové příjmy	3 246	3 548	2 744	4 167	9,30	-22,66	51,86
Kapitálové příjmy	39	3 214	5	16	8141,03	-99,84	220,00
Vlastní příjmy	8 425	11 493	7 291	8 944	36,42	-36,56	22,67
Přijaté transfery	7 704	819	2 291	7 760	-89,37	179,73	238,72
Příjmy celkem	16 129	12 312	9 582	16 704	-23,67	-22,17	74,33
Běžné výdaje	8 523	7 274	6 360	6 675	-14,65	-12,57	4,95
Kapitálové výdaje	9 137	4 894	2 564	11 814	-46,44	-47,61	360,76
Výdaje celkem	17 660	12 168	8 924	18 489	-31,10	-26,66	107,18
Saldo příjmů a výdajů - financování	-1 531	144	658	-1 785			

Zdroj: Závěrečné účty obce Lesnice za roky 2009 - 2012. Vlastní zpracování.

3.2.6 Hospodaření obce Brníčko

Obec Brníčko a jeho část Strupšín, který jako dříve samostatný byl k Brníčku připojen v roce 1976 a leží v Olomouckém kraji asi 9 km od Šumperka a východně od Zábřehu. Obec se rozkládá v nadmořské výšce zhruba 300m. Obec je známá především svým stejnojmenným hradem, dnes už spíše zřícenina, která se tyčí na kopci asi 403 m. Brníčko disponuje Základní

školou a mateřskou školou, knihovnou, poštou, dvěma prodejnami s potravinářským a smíšeným zbožím, pohostinstvím, kadeřnictvím. Za zmínku též stojí památeční románský kostel Narození P. Marie ze 13. století.

První zmínky o obci Brníčko byly již v druhé polovině 13. století. Na počátku 14. století je Brníčko jako hospodářské středisko jmenováno na městečko. Na sklonku 18. století tu stálo již 50 domů s 345 obyvateli a do roku 1834 vzrostl jejich počet na 71 domů s 600 obyvateli. Jejich hlavním zdrojem obživy byla krom hospodářství také práce v lichtenštejnských lesích, domácí výroba lněné příze a plátna a od třicátých let 19. století také dolování železné rudy pro sobotínské a blanenské železářny. Po roce 1848 se z typicky zemědělské obce stávala obec zemědělsko-průmyslová, kdy řada jeho obyvatel našla práci v sudkovské prádelně a zábřežských textilkách. V devadesátých letech byl opraven hřbitov a márnice, instalace elektrické přípojky a vybudování vodárny a za spoluúčasti Brníčka došlo k vybudování čističky odpadních vod v Leštině. Vedení obce se také postaralo o svou nejznámější památku – hrad. Nejvýznamnějším vlastníkem hradu byla rodina Tunklů ze Zábřehu a Brníčka. Obecní znak tedy vychází z erbu Tunklů – stříbrná ryba nad hradbami. V roce 1994 proběhlo zpevnění jeho zbytků hradeb, jimž hrozilo zřízení. Důležitou akcí byla také v letech 1999-2003 výstavba vodovodu. K poslednímu sčítání lidu zde žije 649 obyvatel a stojí zde 225 domů. Dne 5. března roku 2004 dostala obec dekret o udělení znaku a praporu obce.

Dle Tab. 3.5 lze zjistit, že rozpočet obce Brníčko se v letech 2009 až 2012 pohyboval mezi 6 017 tis. Kč a 7 815 tis. Kč. Největší část příjmové části tvoří daňové příjmy, do kterých spadají kromě daní z příjmů fyzických a právnických osob také poplatky za znečišťování ovzduší, neinvestiční přijaté transfery ze státního rozpočtu a jiné správní nebo místní poplatky. Výdajová část se opět dělí na běžné a kapitálové výdaje. Částka běžných výdajů se pohybovala v rozmezí od 4 646 tis. Kč až do 5 002 tis. Kč, kdežto kapitálové výdaje se pohybovaly od 1 182 tis. Kč do 2 813 tis. Kč. Tyto kapitálové výdaje obsahují především náklady na pořízení hmotného investičního majetku, nebo pořízení nehmotného investičního majetku anebo nákup dlouhodobého finančního majetku obce. Obec hospodář v posledních letech spíše s vyrovnaným rozpočtem. Kromě roku 2009, kdy vykazovala schodek

266 tis. Kč, v následujících letech již hospodařila s přebytkem. V roce 2010 činil tento přebytek bezmála 327 tis. Kč, v roce 2011 to bylo 169 tis. Kč a v roce 2012 činil tento přebytek 528 tis. Kč.

Tab. 3.5 Vývoj příjmů a výdajů v obci Brníčko v letech 2009-2012

Položka (v tis. Kč)	2009	2010	2011	2012	meziroční tempo růstu 2009 - 2010 (v %)	meziroční tempo růstu 2010 - 2011 (v %)	meziroční tempo růstu 2011 - 2012 (v %)
Daňové příjmy	4 319	4 511	4 650	4 852	4,45	3,08	4,34
Nedaňové příjmy	593	634	932	602	6,91	47,00	-35,41
Kapitálové příjmy	125	374	9	6	199,20	-97,59	-33,33
Vlastní příjmy	5 037	5 519	5 591	5 460	9,57	1,30	-2,34
Přijaté transfery	1 051	895	2 393	1 085	-14,84	167,37	-54,66
Příjmy celkem	6 088	6 414	7 984	6 545	5,35	24,48	-18,02
Běžné výdaje	4 646	4 734	5 002	4 835	1,89	5,66	-3,34
Kapitálové výdaje	1 708	1 353	2 813	1 182	-20,78	107,91	-57,98
Výdaje celkem	6 354	6 087	7 815	6 017	-4,20	28,39	-23,01
Saldo příjmů a výdajů - financování	-266	327	169	528			

Zdroj: Závěrečné účty obce Brníčko za roky 2009 - 2012. Vlastní zpracování.

3.3 Hospodaření dobrovolného svazku obcí „Povodí Loučka“

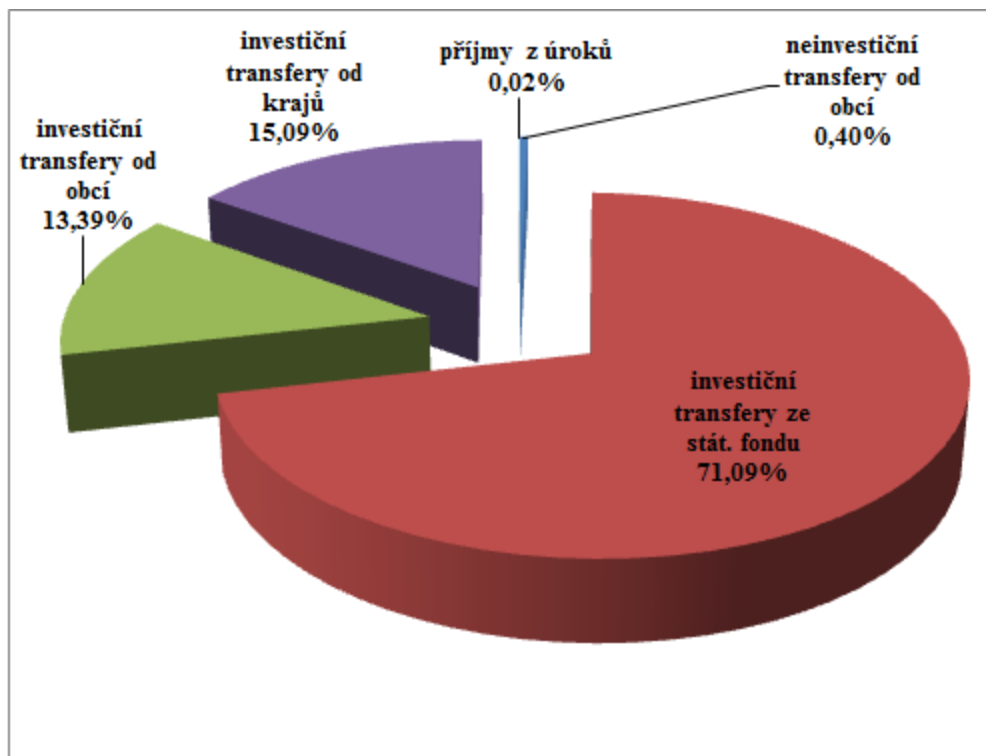
V této podkapitole bude zaměřena pozornost na hospodaření samotného svazku obcí Povodí Loučka za období 2008 až 2013. Pomocí grafu bude ilustrována podrobná struktura příjmů svazku v roce 2013 a následně budou pomocí tabulky znázorněny příjmy a výdaje svazku ve sledovaném období.

Z grafu na obr. 3.1 je patrné, že příjmy z investičních transferů ze státních fondů mají z celkových příjmů nejvyšší podíl a s částkou cca 68 308 tis. Kč představují zhruba 71 %, následují transfery od krajů ve výši 14 500 tis. Kč, které představují 15,09 % a transfery od obcí ve výši 12 680 tis. Kč, což představuje 13,39 %. Zbývajících 0,42 % tvoří příjmy z úroků a neinvestičních transferů od obcí.

Z tab. 3.6 vyplývá, že v roce 2008 byly příjmy 131 tis. Kč a výdaje 221 tis. Kč. Svazek tedy hospodařil se schodkovým rozpočtem 84 tis. Kč. V příjmové části bylo provedeno rozpočtové opatření u pěti položek. Jednalo se o navýšení investičních přijatých transferů od členských obcí svazku „Povodí Loučka“. Ve výdajové části bylo provedeno jedno rozpočtové opatření. Jednalo se o navýšení položky na zpracování žádosti o poskytnutí dotace na odkanalizování obcí. Schodek byl vyrovnán krátkodobou půjčkou. V roce 2009 byl schválený rozpočet 58 tis. Kč, výdaje byly 7 442 Kč a svazku tedy vznikl přebytek a to ve výši 51 tis. Kč, který byl použit na splacení krátkodobého úvěru. V roce 2010 byl schválený rozpočet ve výši 71 tis. Kč. V příjmové části došlo k rozpočtovému opatření u dvou položek a celkové příjmy se tedy navýšily na částku 387 tis. Kč. Celkové výdaje v tomto roce dosáhly

výše 62 tis. Kč, svazku tudíž vznikl přebytek 324 tis. Kč. Tento přebytek svazek použil k financování krátkodobé půjčky. V roce 2011 byl schválený rozpočet ve výši 2 583 tis. Kč.

Obr. 3.1 Struktura příjmů DSO Povodí Loučka v roce 2013

Zdroj: Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu DSO Povodí Loučka k 31. 12. 2013. Vlastní zpracování.

Tyto příjmy již zahrnují kromě příjmů z poskytování služeb, příjmů z pronájmu ostatních nemovitostí také investiční a neinvestiční přijaté transfery. Výdaje v tomto roce byly ve výši 2 964 tis. Kč. Běžné výdaje činily 321 tis. Kč a kapitálové výdaje, které souvisí s odváděním a čištěním odpadních vod, činily 2 964 tis. Kč. V tomto roce svazek hospodařil se schodkovým rozpočtem ve výši 381 tis. Kč, který byl dorovnán krátkodobými prostředky z běžného účtu. Schválený rozpočet pro rok 2012 byl ve výši 3 021 tis. Kč. Příjmová část rozpočtu je tvořena nedaňovými příjmy a přijatými dotacemi. Největší položkou v příjmové části jsou ostatní investiční přijaté transfery. Výdaje v tomto roce byly ve výši 3 232 tis. Kč, z nichž převážnou část tvoří kapitálové výdaje. Svazku vznikl v tomto roce schodek ve výši 186 tis. Kč, který byl dorovnán dlouhodobými přijatými prostředky. V posledním sledovaném roce 2013 byly příjmy 96 081 tis. Kč a výdaje 117 859 tis. Kč. Hlavní část příjmů je složena z ostatních investičních transferů ze státního rozpočtu, investičních transferů ze státních fondů a investičních transferů od obcí a krajů. Příjmová část dále zahrnuje neinvestiční přijaté transfery od obcí a příjmy z úroků. Nejvýznamnější část ve výdajích tvoří odvádění a čištění

odpadních vod a nakládání s kaly, další je pak převody vlastním fondům v rozpočtech územní úrovně. Schodek za rok 2013 byl ve výši -21 777 tis. Kč. Tento schodek byl vyrovnán dlouhodobým přijatým úvěrem.

Tab. 3.6 Příjmy a výdaje DSO Povodí Loučka v letech 2008 až 2013

Příjmy (v Kč)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	celkem 2008 - 2013
schválený rozpočet	59 150	58 261	71 100	2 583 715	3 021 000	95 897 690	101 690 916
změny v rozpočtu *	78 000	0	386 100		25 000	183 948	673 048
							0
Příjmy po konsolidaci	137 150	58 261	386 909	2 583 715	3 046 000	96 081 638	102 293 673
Výdaje							
Odvádění a čištění odpadních vod	220 000	6 155	60 594	2 639 715	3 230 000	117 857 398	124 013 862
Obecné výdaje	1 510	1 287	2 000	4 000	2 101	2 200	13 098
Běžné výdaje				321 000			
Výdaje po konsolidaci	221 510	7 442	62 594	2 964 715	3 232 101	117 859 598	124 347 960
Příjmy - Výdaje (= - financování)	-84 360	50 819	324 315	-381 000	-186 101	-21 777 960	-22 054 287

* navýšení investičních transferů od obcí

Zdroj: Závěrečné účty svazku obcí „Povodí Loučka“. Vlastní zpracování.

4 NÁVRH FINANCOVÁNÍ VÝSTAVBY KANALIZACE DOBROVOLNÝM SVAZKEM OBCÍ

Tato kapitola je zaměřena na hlavní investiční akci dobrovolného svazku obcí „Povodí Loučka“, kterou je „Odkanalizování obcí Hrabšíň, Dlouhomilov a Brníčko do stávající kanalizace v Lesnici a Leštině včetně intenzifikace ČOV v Leštině a domovních přípojek.“ Účelem stavby je výstavba oddílné kanalizace ze stávající zástavby v obcích Hrabšíň, Dlouhomilov, Brníčko s napojením na stávající kanalizační síť obce Lesnice, dále rozšíření a intenzifikace stávající ČOV v Leštině a úprava a rozšíření čerpací stanice v obci Lesnice a Leština. V rámci projektu bude napojeno 1 950 obyvatel na kanalizaci a bude vybudována nová splašková kanalizace o celkové délce 30,265 km.

Cílem této stavby je bezpečné odvedení splaškových odpadních vod z území obcí v povodí potoka Loučka a tím zajistit ochranu podzemních vod v území chráněné oblasti podzemních vod Kvartér řeky Moravy. Celá stavba je řešena se záměrem zásadního zlepšení podmínek životního prostředí.

V obcích povodí Loučka je odvádění a čišťování odpadních vod na velmi nízké úrovni. Domy a nemovitosti napojené na stávající dešťovou kanalizaci obce, předčišťují své odpadní vody v septicích, které mají velmi nízkou účinnost. Ostatní objekty a nemovitosti v obci, které nejsou napojeny na obecní kanalizaci, jsou vybaveny septiky nebo bezodtokovými jímkami, jejíž obsah je nepravdělně likvidován vývozem na zemědělské pozemky.

Celá tato realizovaná infrastruktura bude v majetku Svazku obcí Povodí Loučka. Náklady na provoz a údržba týkající se oblasti „Odpadní voda“ byly převzaty od stávajícího provozovatele kanalizace a ČOV EKOZIS spol. s.r.o. Náklady spojené s provozem a údržbou týkající se oblasti „Pitná voda“ byly upraveny a to sečtením provozních nákladů jednotlivých obcí Svazku. Datum zahájení bylo stanoveno na 2.6 2011, datum ukončení stavby 30. 11. 2013 a uvedení do trvalého provozu bude provedeno dne 30. 11. 2014. Předpokládaný objem investice je 185 078 tis. Kč. Kapitálové výdaje jednotlivých obcí se pohybovaly ve sledovaném období u obce Brníčko v rozmezí od 1 182 tis. Kč do 2 813 tis. Kč, u obce Lesnice v rozmezí 2 564 tis. Kč až 11 814 tis. Kč, u obce Leština od 3 136 tis. Kč do 8 248tis. Kč, u obce Dlouhomilov od 31 tis. Kč do 1 109 tis. Kč a u obce Hrabšíň se tyto výdaje pohybovaly v rozmezí od 68 tis. Kč až do 4 894 tis. Kč. Objem investice je natolik rozsáhlý, že by dané obce nemohly vynaložit potřebnou část financí ze svých rozpočtů.

4.1 Možné zdroje financování projektu

a) Vlastní zdroje

Jednotlivé obce svazku mají velmi omezené zdroje. Jejich objemy rozpočtů jsou často tak nízké, že např. v obci Leština v roce 2009 a 2010 nepokryjí jejich příjmy ani běžné výdaje obce. U obce Hrabíšín se toto stalo např. v roce 2010, kdy příjmy rozpočtu nebyly schopny pokrýt ani běžné výdaje. V obci Dlouhomilov byly tyto celkové příjmy a běžné výdaje téměř stejné. Tyto obce by v žádném případě nedosáhly na tak velkou investici jako je kanalizace ze svých rozpočtů. Jediným východiskem bylo sdružit se ve svazek a požádat o dotace. Starosta obce Leština se k tomuto vyjádřil takto: „Bez dotací bychom nezvládli zafinancovat tuto akci, jedná se o stavbu, která daleko přesahuje naše možnosti a bez dotací by se tento projekt nikdy nezrealizoval.“

b) Úvěr

Další z možností financování projektu je úvěrování. Pro velkou část dofinancování byl svazek nucen tuto možnost využít.

Vzhledem k problémům při veřejné soutěži o bankovní úvěr, kdy se žádná banka nepřihlásila z důvodu vysoké částky na dofinancování kanalizace, byla podána žádost na Olomoucký kraj o investiční dotaci. Kraj této žádosti vyhověl a každá z obcí Hrabíšín, Dlouhomilov a Brničko získala 4 mil. Kč. O tuto částku se tedy snížil podíl hrazený úvěrem, díky kterému by neměl být tak vysoce zatížen obecní rozpočet. Snížením vlastních zdrojů v rámci Svazku obcí Povodí Loučka o 12 mil. Kč se výběrovým řízením zajistil poskytovatel úvěru Československá obchodní banka, která navrhla oproti konkurenci nejnižší úrok. Úvěr se začne splácet po ukončení stavby, tedy v roce 2014 a to po dobu 20 let.

c) Dotace

U dobrovolných svazků obcí představují dotace převážnou část celkových příjmů. Hlavně ve fázi vzniku, dokud svazek nemá dostatečnou majetkovou základnu. Dotace lze rozlišit z hlediska poskytovatele:

- Členské obce - zde jsou základem příjmů pravidelné příspěvky od jednotlivých obcí a měly by dosahovat aspoň takové výše, aby mohly sloužit k pokrytí nejzákladnějších výdajů spojených s činností svazku,

- Kraje, Státní rozpočet, státní účelové fondy, Národní fond a dotace z EU a SFŽP, které jsou popsány výše.

d) Soukromý investor

Při správně zvolené investiční strategii by se investor měl uchránit ztráty svých peněz. Při investování platí pravidlo, že čím vyšší riziko, tím vyšší výnosy. Finanční trhy totiž fungují

tak, že finanční výnosy odrážejí jejich rizikovost. Ovšem každá investice nese své riziko. V České republice se v posledních letech preferuje spíše investice do orné půdy, pozemků a lesů. Pro investory je to jedna z nejbezpečnějších investic. Investovat do tak finančně náročného projektu, jako je kanalizace obcí dobrovolného svazku, by pro některé investory mohla být spíše hrozbou.

4.2 Alternativy financování výstavby

V této podkapitole je nezbytné se zaměřit na to, jaké možnosti by se daly využít k této výstavbě kanalizace dobrovolným svazkem obcí.

a) Vlastní zdroje, které tvoří zejména finanční příspěvky od členských obcí a prostředky z pronájmu nemovitostí nebo jejich částí se ve svazku obcí „Povodí Loučka“ pohybují v rozmezí 58 tis. Kč v roce 2009 až po 392 tis. Kč v roce 2013. Vzhledem k těmto skutečnostem je zřejmé, že investici v řádu více než 180 mil. Kč by nebylo možné realizovat pouze z vlastních zdrojů.

b) Vlastní zdroje a úvěr se jeví jako další alternativa možného financování stavby, ale i kdyby svazek obcí počítal s výší příspěvků od obcí v maximální výši (což bylo 392 tis. Kč v roce 2013) a s dobou splácení případného úvěru na 20 let (doba splácení nynějšího úvěru), nebylo by tímto způsobem stavbu možné financovat, protože pouhá splátka jistiny, bez úroků by představovala překročení rozpočtu svazku více než 22 krát. Výše úvěru by musela být minimálně 177 mil. Kč, což by znamenalo roční splátky ve výši 8,8 mil. Kč (bez započítání úroků).

c) Dotace a vlastní zdroje by mohly být dalším způsobem, jak financovat tento projekt. Vzhledem ke skutečnosti, že dotace byly přislíbeny zhruba ve výši 74 %, to je zhruba 136 900 tis. Kč, by svazek musel uhradit úvěr ve výši skoro 50 mil. Kč (bez úroků). Při době splácení 20 let (doba splácení nynějšího úvěru), představuje tato varianta roční splátku cca 2 405 tis. Kč, což je částka překračující jeho rozpočet více než 6 krát. Z uvedeného opět vyplývá, že ani tato možnost by nebyla realizovatelná.

d) Dotace, úvěr a vlastní zdroje jsou jedinou možnou alternativou na financování takto náročné stavby. Svazek obcí využije dotace a vlastní zdroje na částečnou úhradu nákladů a přijatý úvěr budou po dobu 20 ti let splácet obce podle určených parametrů.

Vzhledem k výše zmíněné analýze hospodaření členských obcí dobrovolného svazku Povodí Loučka, by samofinancování této finančně nákladné a rozsáhlé výstavby, nebylo bez dotací a úvěrů možné. Jednotlivé obce po celé sledované období 2009 - 2013 hospodařily spíše se schodkovým nebo mírně přebytkovým rozpočtem a každé další zatížení by pro ně

bylo neúnosné. Jedině jako svazek obcí měly možnost dosáhnout na dotace z EU a také na úvěr, který by jako obce samotné nebyly schopny splácet. Představitelé jednotlivých obcí po vzájemné dohodě dospěli k názoru, že stavba takového rozsahu, jak finančně (úvěry, dotace apod.), stavebně i po stránce zabezpečení, dopravním a všech dalších eventualit, vlastně ani žádnou jinou alternativu nepřipouští. Obce by do tohoto projektu nikdy nevstoupily, pokud by neměly příslib dotací a zajištěný úvěr. S možností využití soukromého investora svazek obcí vůbec nepočítal. Proto je jako jediná reálná varianta financování možná pouze ta s využitím dotací, vlastních zdrojů a úvěru.

4.3 Financování projektu

Na základě zpracované finanční analýzy projektu, lze detailně stanovit jednotlivé zdroje financování. Je možné je rozdělit takto:

- dotace - podpora z ERDF/FS,
- dotace ze způsobilých výdajů – Státní fond životního prostředí ČR, Ministerstvo životního prostředí ČR,
- spolufinancování projektu – vlastní zdroje obcí Svazku obcí Povodí Loučka.

Na základě výpočtu finanční analýzy byla stanovena míra nedostatku financování ve výši **87,76 %**, příspěvek ze společenství jako podíl způsobilých nákladů dosahuje výše **74,60 %**.

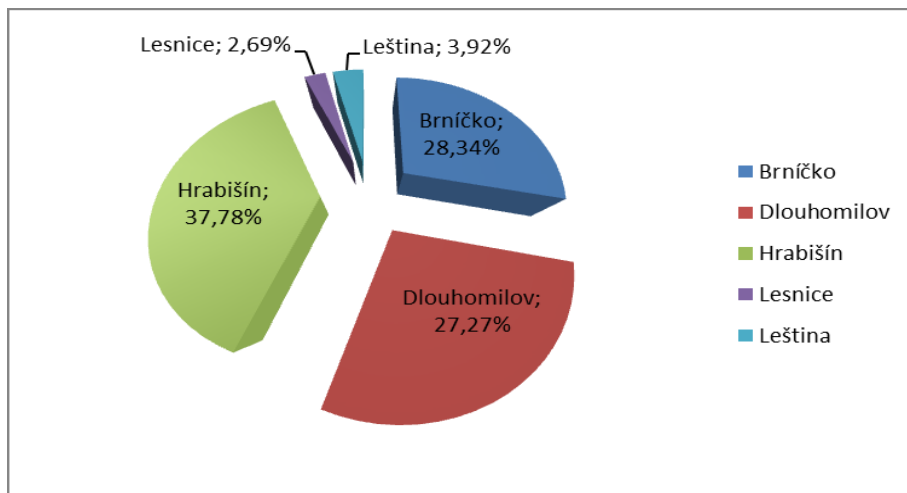
Jak bylo výše uvedeno zdroje financování toho projektu tvoří prostředky z ERDF a FS ve výši 123 822 tis. Kč, což činí 66,9 % z celkové částky, dále pak dotace ze SFŽP a od MŽP ČR ve výši 9 639 tis. Kč, které představují 5,2 % a dofinancování projektu Svazkem obcí Povodí Loučka, které uhradí částku 51 639 tis. Kč pomocí dlouhodobého úvěru, jehož parametry jsou:

- doba splácení byla stanovena na 20 let,
- doba odkladu činí 6 let,
- fixní úroková sazba je 6%,
- poplatek za zřízení úvěru byl stanoven ve výši 0,00 %.

Celkové náklady tohoto projektu činí 185 078 tis. Kč. Obce se dohodly a uzavřely dohodu o financování této akce a každá obec uhradí daný podíl nákladů. Podíl byl stanoven podle velikosti obcí a počtu jednotlivých přípojek. Tento podíl lépe popisuje graf na obr. 4.1, ze kterého je patrné, že obce Hradišín, Dlouhomilov a Brníčko uhradí největší podíl, protože jak již bylo zmíněno, v těchto obcích nebyla vybudovaná kanalizace a bylo nutné začít prakticky

od začátku. V obci Lesnice a Leština již kanalizace zbudována byla, ale bylo nutné navýšit její kapacitu. Z tohoto důvodu procentuální částky v těchto dvou obcích jsou několikanásobně nižší. Jen pro příklad, v obci Brníčko bude stoka dlouhá 9 250 m, v obci Dlouhomilov 5 957 m a v obci Hrabíšín 10 099 m.

Obr. 4.1 Podíl obcí na financování stavby

Zdroj: Dohoda o financování. Vlastní zpracování.

Obec Hrabíšín uhradí celkově **69.931.182,52 Kč**, přičemž výše získané dotace činí 49.468.915,65 Kč a podíl hrazený úvěrem činí 19.962.266,87 Kč.

Obec Dlouhomilov uhradí celkem **50.462.970,68 Kč**, přičemž získané dotace činí 36.163.747,89 Kč a podíl hrazený úvěrem činí 13.799.222,79.

Obec Brníčko uhradí na celkové náklady stavby částku **52.450 192,60 Kč**, z nichž získané dotace jsou ve výši 37.006.703,44 Kč a podíl hrazený úvěrem činí 14.943.489,16 Kč.

Obec Leština uhradí **7.249.351,64 Kč**, z nichž získané dotace jsou ve výši 5.357.924,51 Kč a podíl hrazený úvěrem činí 1.391.427,13 Kč.

Obec Lesnice uhradí na tyto náklady **4.985.130,25 Kč**, výše získaných dotací činí 3.684.750,-Kč a podíl této obce hrazený úvěrem činí 800.380,25 Kč.

Procentuální vyjádření výše dotací z celkové investované částky, výše úvěru a vlastních zdrojů u jednotlivých obcí je uvedeno v tab. 4.1. Podrobný rozpis výdajů jednotlivých obcí na tento projekt je uveden v tabulce v příloze č. 1. Poměr dotací a vlastních zdrojů ilustruje graf v příloze č. 2.

Tab. 4.1 Výše dotací, vlastních zdrojů a úvěru a podíl dotací na financování stavby.

obec (v tis. Kč)	náklady celkem	z toho dotace	výše úvěru	vlastní zdroje	% dotací
Brničko	52 450	37 007	14 943	500	70,56%
Dlouhomilov	50 462	36 163	13 799	500	71,66%
Hrabišín	69 930	49 468	19 962	500	70,74%
Lesnice	4 984	3 684	800	500	73,92%
Leština	7 248	5 357	1 391	500	73,91%
Celkem	185 074	131 679	50 895	2 500	71,15%

Zdroj: Dohoda o financování. Vlastní zpracování.

Z tab. 4.1 je patrné, že nejvyšší částku uhradí obec Hrabišín, protože jak již bylo výše zmíněno, bylo v této obci potřeba vybudovat nejdelší odpadní stoku, následuje obec Brničko a Dlouhomilov, ve kterých se taktéž budovaly odpadní stoky, ale v menším rozsahu. Obce Lesnice hradí pouze náklady na zvýšení kapacity odpadní stoky, proto je částka, kterou bude hradit nejnižší a v obci Lesnice se do nákladů promítlo i navýšení kapacity ČOV, proto je hrazená částka vyšší než v Lesnici. Grafické znázornění je uvedeno v příloze č. 3 této bakalářské práce.

Tab. 4.2 Zadluženost z úvěru (bez úroků) na jednoho obyvatele obce.

Obec (v tis. Kč) na 20 let	výše úvěru (v tis. Kč)	počet obyvatel	zadluženost na obyvatele (v tis. Kč)
Hrabišín	19 962	843	23,68
Dlouhomilov	13 799	485	28,45
Brničko	14 943	649	23,02
Lesnice	800	631	1,27
Leština	1 391	1 280	1,09

Zdroj: Dohoda o financování stavby. Vlastní zpracování.

Z tab. č. 4.2 vyplývá, že nevíce zadlužení jsou občané obce Dlouhomilov a to částkou ve výši 23,68 tis. Kč, což koresponduje s výše uvedenými skutečnostmi.

Občané obcí Lesnice a Leština jsou proti ostatním občanům svazku zadlužení jen nepatrně, protože jejich obce již měly vybudovanou kanalizaci a náklady na stavbu tvoří jen výdaje na zvýšení kapacity odpadních stok a ČOV v obci Leština.

Tabulka č. 4.3 modeluje minimální dobu splácení přijatého úvěru obcemi svazku, pokud by jejich rozpočet byl stejný jako v roce 2013 a neinvestovaly by do žádných jiných projektů.

Tab. č. 4.3 Teoretická doba splácení úvěru (bez dalších investičních výdajů)

Obec (v tis. Kč)	výše úvěru (v tis. Kč)	příjmy- nutné výdaje (bez investic) rok 2013	předpokládaná doba splácení (v letech)
Hrabišín	19 962	2 852	7,00
Dlouhomilov	13 799	663	20,81
Brníčko	14 943	625	23,91
Lesnice	800	1 085	0,74
Leština	1 391	958	1,45

Zdroj: Dohoda o financování stavby a závěrečné účty obcí svazku v roce 2013. Vlastní zpracování.

Z tab. č. 4.3 je patrné, že nejvíce se zadlužily obce Hrabišín, Brníčko a Dlouhomilov. Výše příjmů obce Hrabišín (bez dalších kapitálových výdajů) by obci umožnily splatit úvěr do sedmi let. Jinak jsou na tom obce Dlouhomilov a Brníčko, kterým po odečtení nutných výdajů nezbývá mnoho prostředků a i bez jiných kapitálových výdajů by svůj úvěr nesplatily dříve než za 20, respektive za 23 let. Z těchto skutečností vyplývá, že zástupci svazku obcí přihlédli k těmto skutečnostem při výběru úvěru, kdy jedna z podmínek byla, že doba splatnosti bude 20 let. Toto kritérium nesplňuje teoreticky pouze obec Brníčko, jejíž zástupci budou muset najít vhodné zdroje, kterými by doplnily rozpočet obce a mohli tak splatit úvěr ve stanovené době.

5 ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo analyzovat a následně zhodnotit financování projektu výstavby kanalizace v Dobrovolném svazku obcí Povodí Loučka. Z analýzy hospodaření jednotlivých obcí i svazku Povodí Loučka je zřejmé, že celý projekt by nevznikl bez podpory z Evropské unie a Olomouckého kraje, jinak by byla tato výstavba pro obce naprosto neúnosná, nejen co se financování týče.

V teoretické části práce byly vymezeny obce, jejich právní úprava, způsoby hospodaření a dále dobrovolné svazky obcí, jejich orgány, smysl zakládání svazků jejich právní východiska a pravidla vzniku a zrušení této spolupráce.

V druhé, praktické části bylo popsáno hospodaření jednotlivých obcí svazku a svazku samotného.

Poslední část byla věnována projektu výstavby kanalizace. Zde bylo popsáno jeho financování, podíly účasti jednotlivých obcí a vůbec projekt a jeho smysl vzniku. Bylo zjištěno, že tento svazek by ani nevznikl, pokud by nebyl příslib dotací a projekt by byl neuskutečnitelný, poněvadž pro samotné obce by byl finančně nedosažitelný.

Celá tato stavba, její příprava i realizace byla náročná nejen pro samotné aktéry, ale i pro občany, kterým vznikaly různé problémy. Ať už s dopravním omezením, nebo výkopové práce značně znepříjemňovaly průchod ke svým domovům anebo třeba i těm, jejichž pozemek sloužil jako spoje mezi jednotlivými obcemi. Tím obcím vznikaly další problémy a to s komunikacemi, kde často nebylo možné projít, natož aby tudy projel například autobus. Bylo jasné, že místní komunikace bude potřeba opravit, nebo aspoň dát do původního stavu. Tohle všechno vyřešil Olomoucký krajský úřad, který přidělil obcím další dotace právě na nové místní komunikace. Obcím se tedy naskytla další z možností, jak zlepšit místní infrastrukturu a tím zkvalitnit život nejen místním občanům.

V roce 2014 se kanalizace nachází ve fázi dokončovacích prací, kdy se jednotliví občané obcí svépomocí připojují. Je potřeba splnit určité parametry, kdy po vykopání jámy daných rozměrů, lze položit potrubí (které bylo vydáno všem majitelům k číslu popisnému v potřebné délce), ale před zasypáním je nutné to fotograficky zdokumentovat pověřenou osobou. Poté je potřeba zasypat příslušným materiálem, který si každý zajistí sám. Jakmile toto provedou všichni občané, bude možné spustit k danému datu samotnou kanalizaci. Proběhlo již mnoho zkušebních verzí, aby se předešlo případným problémům. Každý vlastník si pak musí svépomocí i odčerpat stávající jímku a nechat posléze zasypat zeminou. Jednotlivé obce mají připravené smlouvy o odvádění odpadních vod a jejich čištění, kdy na straně dodavatele stojí Svazek obcí Povodí Loučka a na straně odběratele je vlastník připojené nemovitosti.

Předmětem této smlouvy je závazek dodavatele k odvádění odpadních vod kanalizací a jejich čištění a závazek odběratele za tyto služby zaplatit platnou cenu uvedenou ve smlouvě. Výše vodného a stočného se odvíjí z historických dat a byla nastavena na 15 Kč za m³ bez DPH za vodné a 17 Kč bez DPH za m³ za stočné v roce 2009. Pro kalkulaci návratnosti investice byly nastaveny ceny vodného i stočného na částku 20 Kč bez DPH za m³. Vzhledem k tomu, že stavba bude provozována samotným svazkem obcí, očekává se, že výše odpisů zvedne konečnou částku stočného i vodného na plánovaných 34 Kč bez DPH za m³. Takto nastavené ceny splňují požadavek na udržitelnost projektu.

Jak již bylo zmíněno cílem této bakalářské práce je analyzovat a zhodnotit financování výstavby kanalizace dobrovolným svazkem Povodí Loučka a zjištění, jaké dopady bude mít tato výstavba na hospodaření obcí a jejich následné zadlužení.

Pomocí analýzy bylo dokázáno, že jediným možným způsobem financování tak náročného projektu je pro svazek obcí kombinace využití vlastních zdrojů, dotací a následné dofinancování stavby pomocí úvěru. Nejvyšší úvěr, co se částky týče, bude splácet obec Hradišín, ale vzhledem k jejím příjmům (po odečtení nutných výdajů) je zadluženost obce poměrně malá, a byla by teoreticky schopna splatit dlužnou částku v období zhruba sedmi let. Naproti tomu obce Brníčko a Dlouhomilov, které mají nízké příjmy, budou muset vyhledat jiné alternativy financování, aby zvládly úvěr splatit za určenou dobu. U obcí Leština a Lesnice je zadlužení minimální a splátky úvěru nemají skoro žádný dopad na jejich další investiční výdaje.

Po analýze projektu bylo zjištěno, že tato investice má velký význam zejména v dopadu na životní prostředí, protože odkanalizováním obcí Hradišín, Dlouhomilov a Brníčko se zamezí znečišťování svrchních vod v oblasti povodí Loučka a tím i řeky Moravy, jejíž je říčka Loučka přítokem.

Závěrem je nutné zmínit, že představitelé svazku obcí „Povodí Loučka“ vybrali nejvíce schůdnou variantu financování tohoto náročného projektu a při tom přihlídnuli k finančním možnostem obcí, tak aby byl celý projekt realizovatelný a žádnou z obcí nezatížil natolik, aby to mělo vliv na její další činnost.

Seznam použité literatury

Odborná kniha

BAJER, Petr a Jiří MATYÁŠ. *Praktický průvodce dotacemi z fondů Evropské unie*. Brno: Eurospolečnosti, 2009. ISBN 978-80-254-4017-9.

JANEČKOVÁ, Lidmila a Miroslava VAŠTÍKOVÁ. *Marketing měst a obcí*. Praha: Grada Publishing, 1999. ISBN 80-7169-750-8.

PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011. ISBN 978-807357-614-1.

Elektronické dokumenty a ostatní

Internetové zdroje

Sbírka zákonů. *Evropská charta místní samosprávy*. [online]. Ministerstvo zahraničí ČR. [17. 8. 1999]. Dostupné na: <http://myop.martinandco.eu/pdf/evropska.pdf>

Aris web. *Registr organizací – zobrazení výkazů*. [online]. Ministerstvo financí ČR. [15. 4. 2014]. Dostupné na: <http://www.info.mfcr.cz/cgi-bin/raris/zobrazeniSestavy.pl?dri=2&obdobi=12%2F2013&cisloSestavy=102>

Ministerstvo financí ČR. *Konvergenční program*. [online]. Ministerstvo financí ČR [29. 4. 2014]. Dostupné na: <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/prognozy/konvergenčni-program>

Zákon

Zákon č. 1 ze dne 6. 12. 1992, Ústava České republiky. Dostupný také na: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>

Zákon č. 128 ze dne 12. 4. 2000, o obcích (obecní zřízení). Dostupný také na: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

Zákon č. 133 ze dne 12. 4. 2000, o evidenci rodných čísel a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel). Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-133>

Zákon č. 17 ze dne 5. 12. 1991, o životním prostředí. Dostupný také na: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-17>

Zákon č. 40 ze dne 29. 12. 1992, o nabytí a pozbytí státního občanství České republiky (zrušen 1. 1. 2014). Dostupný také na: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-40>

Zákon č. 250 ze dne 7. 7. 2000, o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Dostupný také na: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-250>

Zákon č. 420 ze dne 10. 6. 2004, o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí. Dostupné také na:
<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-420>

Zákon č. 557 ze dne 24. 9. 2004, kterým se mění zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné také na:
<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-557>

Ostatní dokumenty

Zakladatelská smlouva dobrovolného svazku obcí „Povodí Loučka“

Stanovy dobrovolného svazku obcí „Povodí Loučka“

Dohoda o financování stavby

Zpráva k finanční analýze „Odkanalizování obcí“.

Seznam zkratek

ČOV	Čistička odpadních vod
DSO	Dobrovolný svazek obcí
EU	Evropská unie
ERDF	Evropský fond regionálního rozvoje
FS	Fond soudržnosti
HNP	Hrubý národní produkt
JZD	Jednotné zemědělské družstvo
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
OP	Operační program
OPŽP	Operační program životního prostředí
ZO ČSOP	Základní organizace Český svaz ochránců přírody
ÚP	Úřad práce

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;

- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);

- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;

- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 15. 7. 2014

.....
jméno a příjmení studenta

Seznam příloh

Příloha č. 1	Financování stavby „Odkanalizování obcí“ dle dohody.
Příloha č. 2	Poměr dotací a vlastních zdrojů na financování stavby
Příloha č. 3	Průměrná zadluženost z projektu na obyvatele obcí svazku

Příloha č. 1

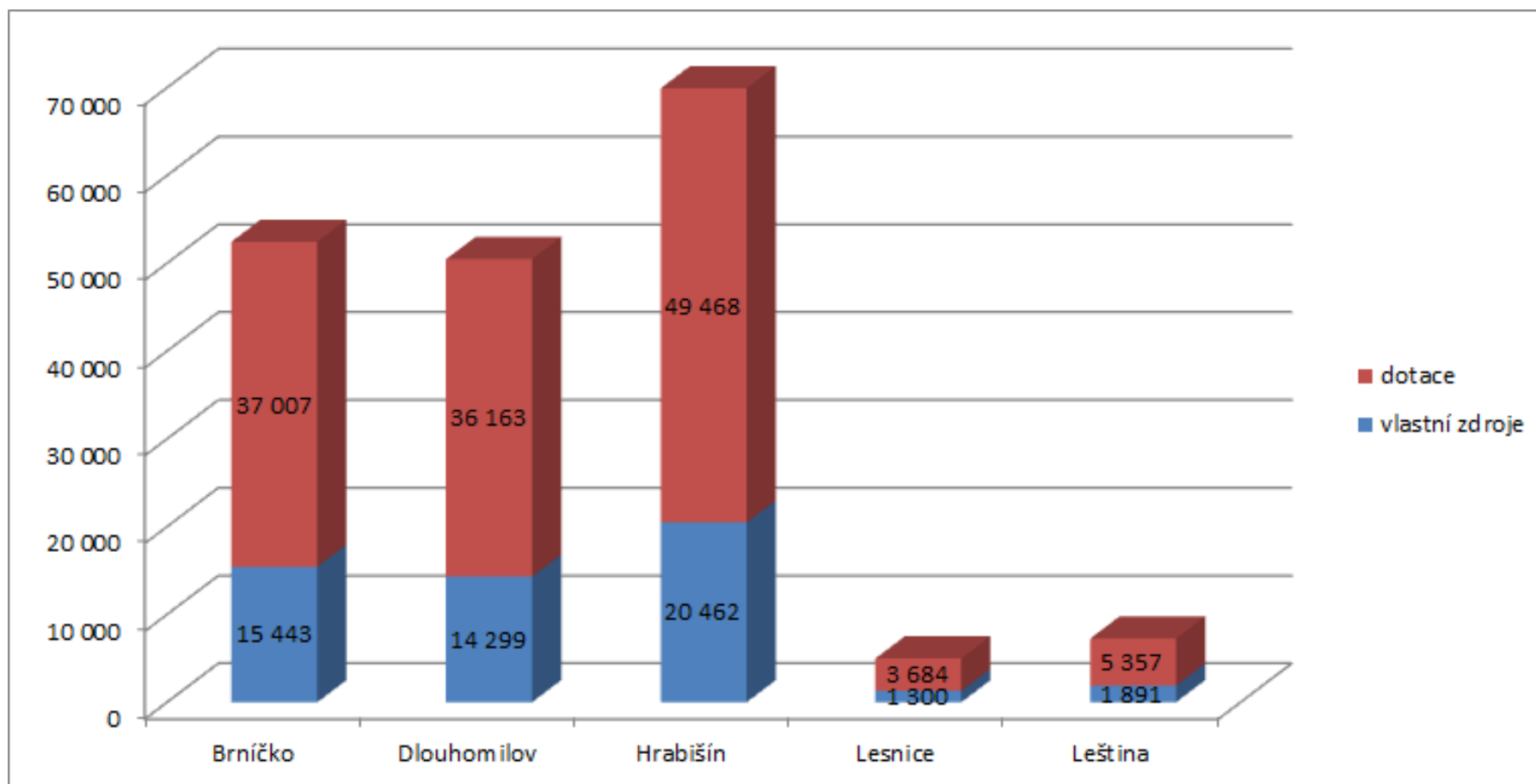
Financování stavby „Odkanalizování obcí“ dle dohody.

	Svazek			Brníčko			Dlouhomilov			Hrabišín			Lesnice			Leština		
Položka (v tis. Kč)	Stavba celkem	Vlastní zdroje	Dotace	Stavba celkem	Vlastní zdroje	Dotace	Stavba celkem	Vlastní zdroje	Dotace	Stavba celkem	Vlastní zdroje	Dotace	Stavba celkem	Vlastní zdroje	Dotace	Stavba celkem	Vlastní zdroje	Dotace
kanalizace způsobilé výdaje	125 197	31 348	93 849	42 635	10 675	31 960	33 348	8 350	24 998	49 214	12 323	36 891	0	0	0	0	0	0
kanalizace nezpůsobilé výdaje	6 827	6 827	0	2 349	2 349	0	1 518	1 518	0	2 960	2 960	0	0	0	0	0	0	0
čistírna	25 056	6 273	18 783	0	0	0	8 352	2 091	6 261	8 352	2 091	6 261	2 784	697	2 087	5 568	1 394	4 174
přečerpávací stanice	7 468	1 870	5 598	1 649	413	1 236	1 649	413	1 236	1 649	413	1 236	1 647	412	1 235	874	219	655
stavební část celkem	164 548	46 318	118 230	46 633	13 437	33 196	44 867	12 372	32 495	62 175	17 787	44 388	4 431	1 109	3 322	6 442	1 613	4 829
vicepráce	5 031	1 260	3 771	1 426	357	1 069	1 371	343	1 028	1 901	476	1 425	135	34	101	198	50	148
ostatní náklady	3 750	936	2 814	1 063	266	797	1 022	253	769	1 417	355	1 062	101	25	76	147	37	110
technický dozor investora	6 796	1 702	5 094	1 926	482	1 444	1 853	464	1 389	2 567	643	1 924	183	46	137	267	67	200
admin. projektu-nezpůsobilé	2 523	2 523	0	715	715	0	688	688	0	953	953	0	68	68	0	99	99	0
tendrová dokumentace	1 889	473	1 416	535	134	401	515	129	386	714	179	535	51	13	38	74	18	56
zpracování žádosti, fin. analýza	338	84	254	96	24	72	92	23	69	128	32	96	9	2	7	13	3	10
výběrová řízení	199	99	100	56	28	28	54	27	27	75	37	38	6	3	3	8	4	4
nestavební část celkem	20 526	7 077	13 449	5 817	2 006	3 811	5 595	1 927	3 668	7 755	2 675	5 080	553	191	362	806	278	528
Projekt celkem	185 074	53 395	131 679	52 450	15 443	37 007	50 462	14 299	36 163	69 930	20 462	49 468	4 984	1 300	3 684	7 248	1 891	5 357
% dotací	71,15%			70,56%			71,66%			70,74%			73,92%			73,91%		

Zdroj: Dohoda o financování stavby. Vlastní zpracování.

Příloha č. 2

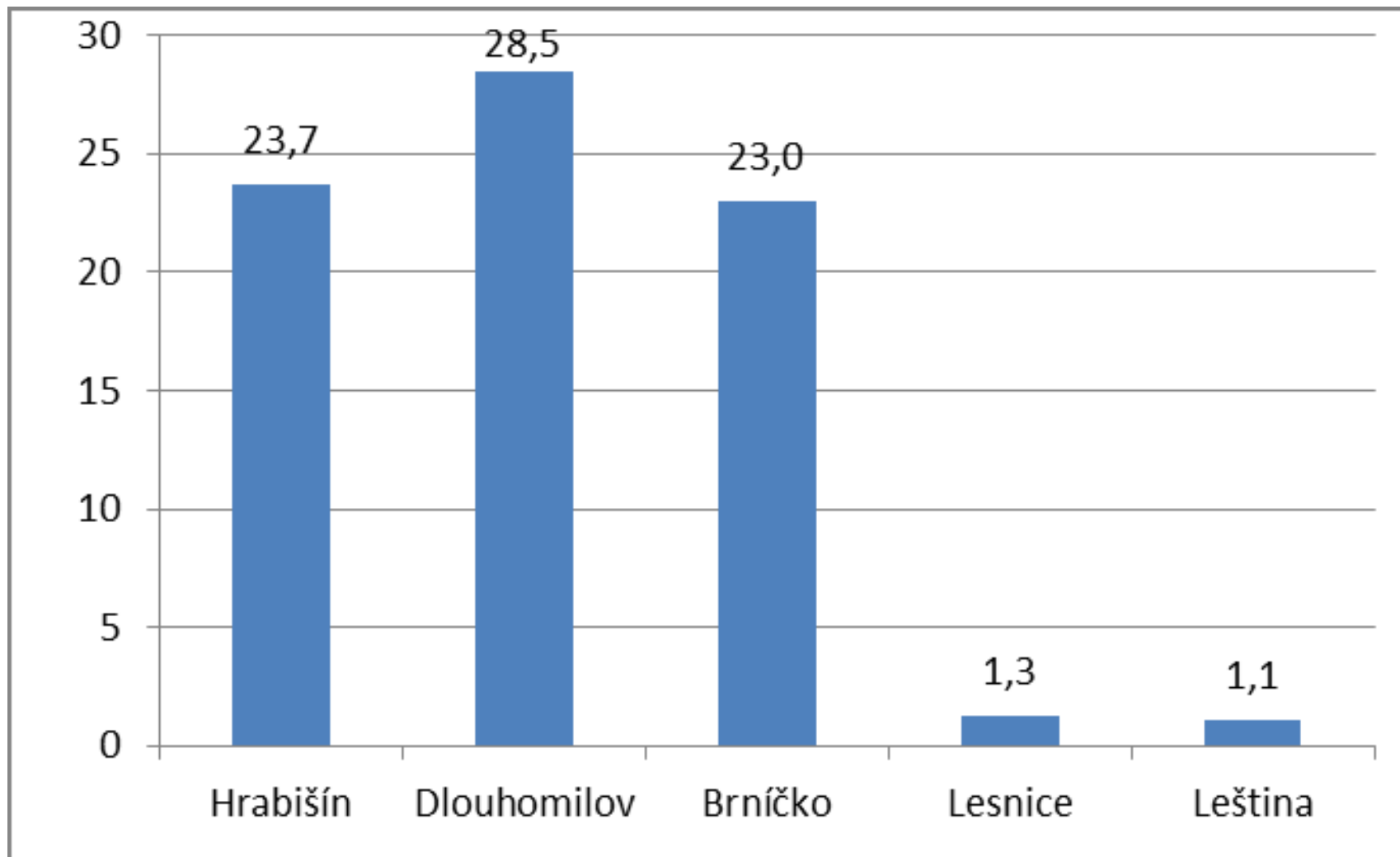
Poměr dotací a vlastních zdrojů na financování stavby. (v tis. Kč)

Zdroj: Zpráva k finanční analýze „Odkanalizování obcí“ Vlastní zpracování.

Příloha č. 3

Průměrná zadluženost z projektu na jednoho obyvatele obcí svazku (v tis. Kč)

Zdroj: Zpráva k finanční analýze „Odkanalizování obcí“. Vlastní zpracování.